

Załącznik nr 1
do Uchwały ZWP nr 197/20/15
z dnia 3 marca 2015 r.

Informacja o postępach realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Gdańsk 2015

Spis treści

WPROWADZENIE	5
1. SYTUACJA REGIONU	6
1.1. Nowe uwarunkowania zewnętrzne rozwoju województwa pomorskiego od 2010 r.	6
1.2. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej od roku 2010	7
2. REALIZACJA STRATEGII	14
2.1. Fundamenty systemu realizacji SRWP	14
2.1.1. Plan Zarządzania SRWP i RPS	14
2.1.2. Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji	16
2.1.3. Pomorskie Forum Terytorialne	17
2.1.4. Mechanizm identyfikacji branż o największym potencjale rozwoju	17
2.2. Najważniejsze działania	19
2.2.1. Osiągnięcia Regionalnych Programów Strategicznych	19
2.2.2. Kontrakt Terytorialny	23
2.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	26
2.2.4. Zintegrowane Porozumienia Terytorialne, w tym Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	30
2.3. Nakłady finansowe powiązane z realizacją SRWP	37
2.3.1. Środki UE oraz współfinansowanie ze źródeł krajowych	37
2.3.2. Środki budżetu województwa	43
3. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE	45
3.1. Pozytywne zmiany i osiągnięcia związane z realizacją SRWP	45
3.2. Zaobserwowane słabości systemu realizacji SRWP	46
3.3. Proponowane usprawnienia	47
 ZAŁĄCZNIK 1. Stan realizacji Celów Strategicznych SRWP	 48
ZAŁĄCZNIK 2. Wskaźniki monitorowania realizacji SRWP	73

WYKAZ SKRÓTÓW

AGN	European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance
ARP	Agencja Rozwoju Przemysłu
B+R	Badania i rozwój
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BI	Business Intelligence
B2B	Business to Business
CO	Cel Operacyjny
CS	Cel strategiczny
DCT	Deepwater Container Terminal (<i>Głębokowodny terminal kontenerowy</i>)
DRG	Departament Rozwoju Gospodarczego
DW	Droga wojewódzka
DZ	Departament Zdrowia
EFSI	Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EWT	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej
GARG	Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego
GUMed	Gdański Uniwersytet Medyczny
HELCOM	Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (Komisja Helsińska)
IBnGR	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
IOB	Instytucje Otoczenia Biznesu
ICT	Information and Communication Technologies (<i>Technologie informacyjno-telekomunikacyjne</i>)
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca dla Regionalnego Programu Operacyjnego
JST	Jednostki samorządu terytorialnego
KIS	Krajowa inteligentna specjalizacja
KPZK PAN	Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
KT	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego
MDW	Międzynarodowa Droga Wodna
MiR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MŚP	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
NCBiR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NGO	Organizacje pozarządowe
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OMT	Obszar Metropolitalny Trójmiast
OP	Oś Priorytetowa
OPAT	Obwodnica Północnej Aglomeracji Trójmiasta
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PFT	Pomorskie Forum Terytorialne
PG	Politechnika Gdańska
PI	Priorytet Inwestycyjny
PKM	Pomorska Kolej Metropolitalna
PKP PLK	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe
PKP SKM	Polskie Koleje Państwowe Szybka Kolej Miejska w Trójmieście
PMDiB	Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013
PO Ryby	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013
PPNT	Pomorski Park Naukowo-Technologiczny
PPS	Purchasing Power Standard (<i>Standard siły nabywczej</i>)
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013
PS	Polityka Spójności

PSME	Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji
PSSE	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
RANB	Regionalne Agendy Naukowo-Badawcze
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
RSMiEPZ	Regionalny System Monitorowania i Ewaluacji Programów Zdrowotnych
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
TFI	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych
TUP	Towarzystwo Urbanistów Polskich
UE	Unia Europejska
UG	Uniwersytet Gdański
UM	Urząd Miasta
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
UOZPPR	Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
UP	Umowa Partnerstwa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WP	Województwo pomorskie
WPRR	Wspólna Polityka Rolna oraz Rybacka
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZPT	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne
ZTPO	Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

WPROWADZENIE

1. *Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* została uchwalona przez Sejmik Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 458/XXII/12 z dnia 24 września 2012 roku. Zgodnie z jej zapisami Zarząd Województwa co najmniej raz na dwa lata opracowuje *Informację o postępach realizacji Strategii*, którą przedstawia Sejmikowi Województwa Pomorskiego oraz Pomorskiemu Forum Terytorialnemu.
2. Niniejsza *Informacja* dotyczy dwóch pierwszych lat realizacji SRWP, a więc okresu 2013-2014. Obejmuje ona trzy zasadnicze elementy:
 - a) opis najważniejszych uwarunkowań zewnętrznych oraz sytuacji społeczno-gospodarczej wewnątrz województwa od 2010 r.;
 - b) opis szerokiego spektrum działań prowadzonych w regionie na rzecz realizacji SRWP, w tym poniesionych nakładów finansowych;
 - c) opis zidentyfikowanych osiągnięć i deficytów oraz proponowanych usprawnień dotyczących systemu realizacji SRWP.
3. Niniejsza *Informacja* nie jest podstawą do aktualizacji SRWP.

1. SYTUACJA REGIONU

1.1. Nowe uwarunkowania zewnętrzne rozwoju województwa pomorskiego od 2010 r.

Trendy i uwarunkowania GLOBALNE

1. Spadek cen ropy naftowej oraz ich zmienność, zmiany o podłożu geopolitycznym na rynku surowców energetycznych.
2. Silne wahania na rynkach finansowych.
3. Wzrost aktywności o charakterze militarnym i terrorystycznym, niestabilna i mało przewidywalna sytuacja na Wschodzie Europy i Bliskim Wschodzie, silne zależności pomiędzy sferą militarno-terrorystyczną i rynkami finansowymi.
4. Wzrost zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnych (ataki cybernetyczne, zakłócenia działania krytycznej infrastruktury informatycznej, utrata danych), wzrost ryzyka wystąpienia katastrof technologicznych.
5. Wzrost ryzyka katastrof naturalnych i intensyfikacja ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Trendy i uwarunkowania EUROPEJSKIE

1. Utrzymująca się słaba koniunktura oraz niekorzystne perspektywy wzrostu gospodarczego w krajach UE, zwłaszcza należących do strefy euro.
2. Wysoka w wielu krajach UE skala zadłużenia w relacji do PKB przekraczająca poziomy alarmowy i wymuszająca politykę oszczędności przyczyniającą się do wzrostu bezrobocia i niestabilności socjalnej (zwłaszcza młodych osób) oraz wzrostu niepokojów społecznych.
3. Nasilające się nastroje antyunijne w wielu krajach na skutek przedłużającej się dekonunktury, powodujące wzrost ryzyka dezintegracji UE.
4. Nasilające się działania UE (w tym legislacyjne) na rzecz zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów oraz energii, zmniejszenia emisji CO₂ i zwiększenia znaczenia energii odnawialnej.
5. Malejące zasoby pracy w związku ze zmianami struktury wiekowej europejskich społeczeństw, przy jednoczesnym wzroście migracji, zwłaszcza z Północnej Afryki i Europy Wschodniej.

Trendy i uwarunkowania KRAJOWE

1. Słaba presja inflacyjna i ponadprzeciętny w warunkach europejskich wzrost gospodarczy, oparty w dużej mierze na popycie zewnętrznym (eksportcie).
2. Wysoki poziom publicznych inwestycji infrastrukturalnych, współfinansowanych przez UE.
3. Konieczność realizacji pakietu energetyczno-klimatycznego UE i zobowiązań wynikających z traktatu akcesyjnego i dyrektyw wspólnotowych.
4. Wprowadzenie nowej formuły kontraktów terytorialnych jako instrumentów koordynujących realizację kluczowych dla kraju i regionów celów i przedsięwzięć rozwojowych.
5. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej do 67 lat, przy jednoczesnym braku działań umożliwiających podejmowanie i utrzymanie zatrudnienia osobom starszym (zwłaszcza 60+).

1.2. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej od roku 2010

Pozytywne sygnały z gospodarki i rynku pracy...

1. Pomorskie jest średnią pod względem wielkości i siły gospodarką o relatywnie stabilnej pozycji w stosunku do innych polskich regionów (5. miejsce pod względem PKB *per capita*). W 2012 r. znacznie wzrosła dynamika PKB, co umożliwiło przesunięcie się regionu z grupy województw wolno rosnących, do grupy o ponadprzeciętnej dynamice wzrostu w całym okresie od 2010 r. Jednocześnie region zmniejsza dystans wobec UE, osiągając w 2011 r. 62% średniej UE-28 pod względem PKB *per capita* (PPS). Pomorska gospodarka, zarówno pod względem zatrudnienia, jak też kreowanej wartości dodanej, ma orientację usługową, przy zachowaniu silnej pozycji niektórych gałęzi przemysłu, w tym przemysłów morskich, branży petrochemicznej, elektromaszynowej, drzewno-meblarskiej, spożywczej.
2. Region jest jednym z większych eksporterów w kraju, a pomorscy przedsiębiorcy coraz skuteczniej zdobywają rynki zagraniczne. Znacznie ponad połowa wartości eksportu z regionu generowana jest przez przedsiębiorstwa o kapitale krajowym. W latach 2008-2013 przybyło też więcej eksportujących MŚP niż dużych firm. Poziom internacjonalizacji regionalnej gospodarki mierzony wartością eksportu na 1 mieszkańca jest wysoki na tle kraju (2. miejsce w 2013 r.), a skala otwartości mierzona udziałem eksportu w relacji do PKB wzrosła w porównaniu z okresem 2004-2010 (2. pozycja w kraju w 2012 r.). To sprawia, że Pomorskie jest nieco bardziej niż przeciętny polski region wrażliwe na sytuację na rynkach zewnętrznych i oddziaływania tzw. szoków zewnętrznych, a wymianę handlową województwa cechuje duża dynamika zmian. Wysoki pozostaje poziom koncentracji produktowej sprzedaży zagranicznej. Największe znaczenie w strukturze regionalnego eksportu mają dobra o relatywnie niskim stopniu przetworzenia, maleje udział eksportu produktów o wysokim poziomie zaawansowania technologicznego.
3. Od 2010 r. nastąpiły dość duże zmiany w strukturze geograficznej pomorskiej sprzedaży zagranicznej. W szczególności istotnie wzrósł udział krajów UE, które są dominującym partnerem handlowym regionu (62,5% w sierpniu 2014 r. wobec 43% w sierpniu 2013 r.). Najważniejszymi odbiorcami eksportu generowanego w województwie pozostają Niemcy, Norwegia, Holandia, choć województwo cechuje wewnętrzne zróżnicowanie rynków zbytu.
4. W ostatnim okresie (po 2010 r.) nieco dynamiczniej rozwija się potencjał naukowo-badawczy regionu, na co wskazuje poziom nakładów na B+R przewyższający średnią krajową, zarówno w przeliczeniu na mieszkańca (3. pozycja w Polsce), jak i w relacji do PKB (3. miejsce). Pozytywnym wyróżnikiem Pomorskiego jest utrzymujący się relatywnie wysoki na tle kraju udział sektora przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R (3. lokata). Udział zatrudnionych w B+R w pracujących ogółem stawia województwo na 5. miejscu w kraju, a udział zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw w zatrudnionych w B+R na 3. miejscu (31%). Wciąż jednak pomorski potencjał naukowo-badawczy, choć znaczący, nie jest dostatecznie ukierunkowany na praktyczne stosowanie w gospodarce i brakuje adekwatnej oferty komercyjnej pomorskich instytucji B+R, w tym szkół wyższych.
5. Województwo cechuje wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców wyrażona m.in. dużą i wzrastającą liczbą MŚP na tysiąc osób (4. miejsce w kraju). Największa koncentracja MŚP występuje w OMT oraz w obszarach funkcjonalnych większych miast, a także sezonowo

w pasie nadmorskim. Potencjał MŚP wciąż nie jest w pełni wykorzystywany, m.in. z powodu niewystarczającego poziomu kompetencji (w szczególności w obszarach rozwijających się na skutek postępu technologicznego oraz w obszarze zarządzania zmianą i ryzykiem), jak również barier w dostępie do kapitału i niedostosowania specjalistycznych usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu do realnych potrzeb przedsiębiorstw. Skutkuje to m.in. niską skłonnością do kooperacji, wciąż niewystarczającym poziomem aktywności międzynarodowej MŚP, a także stosunkowo niską aktywnością we wdrażaniu innowacji. Mimo, że niewielki odsetek firm wdraża innowacje, te, które to robią osiągają jedne z najlepszych efektów w kraju. Pomorski przemysł pozostaje od 2006 r. w ścisłej czołówce w kraju (1-3. miejsce) pod względem udziału przychodów z innowacyjnych produktów. Niekorzystna sytuacja w tym zakresie cechuje natomiast sektor usług (niższa niż przeciętnie w kraju innowacyjność).

6. Wzrasta populacja mieszkańców aktywnych zawodowo i pracujących. W porównaniu z 2010 r. Pomorskie zanotowało największy przyrost w kraju w obu tych kategoriach, jednak wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lokuje Pomorskie na 8. miejscu (wobec 9. w 2010 r.). Równocześnie wzrasta populacja biernych zawodowo, w tym osób, które pozostają bierne z innych powodów niż choroba czy niepełnosprawność, nauka lub emerytura. Nieco niższy od krajowego jest poziom bezrobocia rejestrowanego, który w grudniu 2014 r. wyniósł 11,3% plasując region na 11. pozycji (licząc od najwyższej do najniższej wartości wskaźnika). Niekorzystną cechą pomorskiego bezrobocia jest jego strukturalny charakter. Pomimo poprawiającej się sytuacji na rynku pracy odsetek osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym uzależnionych od dochodów z pomocy społecznej jest nadal wyższy niż przeciętnie w kraju.

...potencjały czekające na bardziej efektywne wykorzystanie...

7. W stosunku do innych regionów, Pomorskie cechuje się najwyższym przyrostem naturalnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (głównie w gminach kaszubskich) i dodatnim saldem migracji (2. miejsce w kraju). Skutkuje to jednym z najwyższych w Polsce rzeczywistym przyrostem liczby ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2. miejsce). Mieszkańcy są też relatywnie młodszy niż średnio w kraju – odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym jest najwyższy wśród województw i wg prognoz demograficznych będzie najwyższy również w 2020 r. Rozpoczął się już jednak proces starzenia się społeczeństwa, przejawiający się m.in. systematycznym wzrostem udziału ludności w wieku powyżej 65. roku życia oraz spadkiem populacji osób do 24. roku życia.
8. Pomorskie należy do województw o ponadprzeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej (6. miejsce w kraju)¹. Zróżnicowana struktura gospodarki sprzyja możliwości lokowania szerokiego wachlarza inwestycji, jednak region nie jest kluczowym polskim „magnesem” przyciągającym w sposób efektywny duże inwestycje gospodarcze (zwłaszcza w sektorze produkcyjnym). Pozytywnie oceniany jest wysoki poziom aktywności wobec inwestorów, a także chłonność rynku zbytu (wyrażna poprawa w ostatnich pięciu latach obu tych czynników). W obu tych kategoriach Pomorskie zajmuje 3. miejsce w kraju. Znacznie niżej natomiast oceniany jest poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (9. pozycja), wielkość zasobów i koszty pracy (9.), a także dostępność transportowa (11.) i poziom bezpieczeństwa powszechnego (13.). Województwo jest zróżnicowane przestrzennie pod względem atrakcyjności dla

¹Na podstawie: *Atrakcyjność inwestycyjna województw w 2014 r.*, IBnGR.

lokowania działalności. Najbardziej atrakcyjny jest podregion trójmiejski, który znajduje się w pierwszej dziesiątce polskich podregionów pod względem atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie (5. pozycja w 2014 r.) oraz usługowej (7. pozycja). Największa koncentracja działalności przemysłowej występuje natomiast w podregionie starogardzkim. Trójmiasto zajmuje dobre lokaty w rankingach lokalizacji dla sektora outsourcingowego. Posiada również wysoki potencjał rozwoju usług biznesowych. Usługi tego rodzaju stanowią jedną z branż o największym potencjale rozwoju, podobnie jak branża farmaceutyczna i kosmetyczna, biotechnologie, technologie off-shore, energetyka, logistyka, przemysły kreatywne oraz sektor ICT, w którym obok wielkich zagranicznych inwestorów działają polskie przedsiębiorstwa specjalizujące się, m.in. w montażu i testowaniu elektroniki (3. miejscu w kraju pod względem liczby przedsiębiorstw ICT na 1000 mieszkańców).

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest wyższa niż średnio w kraju i plasuje region na 4. miejscu. Województwo cechuje również relatywnie duża liczba firm z udziałem kapitału zagranicznego (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców region zajmuje 6. miejsce w kraju, wartość kapitału zagranicznego również plasuje region na 6. miejscu). Lokalizacja firm z kapitałem zagranicznym wykazuje silne zróżnicowania przestrzenne.

9. Pomorskie charakteryzuje się unikatowym środowiskiem przyrodniczym i walorami krajobrazowymi. Różnorodność kulturową regionu budują tożsamości Kaszub, Kociewia, Powiśla, Żuław oraz tradycje morskie i historyczne, w tym solidarnościowe. Dziedzictwo kulturowe coraz częściej traktowane jest jako istotny czynnik rozwoju lokalnego, wzrasta znaczenie regionalnych produktów kulinarnych i żywności wysokiej jakości. Region posiada bogatą ofertę turystyczną oraz jedną z największych w kraju baz noclegowych (koncentrującą się głównie w pasie nadmorskim), dzięki czemu usługi związane ze spędzaniem czasu wolnego stanowią istotny segment działalności gospodarczej. Województwo oferuje również szerokie możliwości uczestnictwa w kulturze. Liczne inwestycje w obiekty kultury oraz coraz ambitniejsze wydarzenia kulturalne pozwoliły na stworzenie nowej jakościowo oferty artystycznej rozpoznawalnej w skali krajowej i międzynarodowej. Wpływa to na wielokierunkowy rozwój turystyki czyniąc region jedną z kluczowych destynacji w kraju (3. pozycja pod względem udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Region skupia znaczną część krajowego ruchu turystycznego, w tym przyjazdów długookresowych w sezonie letnim (1. pozycja w kraju w 2014 r.). Względnie niska jest jednak kompleksowość produktów turystycznych i kulturalnych, a ich aktywna i spójna promocja wciąż pozostawia przestrzeń do poprawy. Ponadto, w wyniku chaotycznie przebiegającej ekspansji zabudowy mieszkaniowej obserwuje się postępującą degradację terenów atrakcyjnych turystycznie oraz podmiejskich.
10. Pomorskie gospodarstwa domowe są bardziej zamożne niż średnio w Polsce (2. lokata), a dynamika wzrostu dochodu do dyspozycji brutto w gospodarstwie domowym na 1 osobę w stosunku do 2010 r. jest najwyższa w kraju (wzrost o ponad 15%). Pomorskie należy do regionów o najwyższej jakości życia w kraju (2. miejsce w 2013 r., wobec 4. w 2011 i 1. w 2009). Wysoka jakość życia nie zawsze idzie jednak w parze z warunkami życia – region plasuje się na 8. miejscu pod względem finansowych możliwości zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych w zakresie warunków życia, przy czym najgorzej zaspokajane są potrzeby w

zakresie kształcenia dzieci (14. miejsce), ochrony zdrowia (10. miejsce) i uczestnictwa w kulturze (13. miejsce)².

11. Pomorskie posiada potencjał logistyczny wynikający z położenia geograficznego. Porty w Gdańsku i Gdyni obsługują wszystkie typy ładunków. W gdańskim porcie operuje głębokowodny terminal kontenerowy DCT Gdańsk, uznawany za najnowocześniejszy na Morzu Bałtyckim. Transport morski obejmuje wszystkie kierunki na świecie. Region oferuje także dobrze rozwiniętą bazę logistyczną, m.in. na terenach portowych. Dzięki szeregowi przedsięwzięć inwestycyjnych przeprowadzonych w ostatnich latach, nastąpiła poprawa dostępności zewnętrznej i wewnętrznej województwa, zwłaszcza dla mieszkańców jego południowej części. Wzrosła długość dróg ekspresowych i autostrad, (o 18 km od 2010 r.) zrealizowano także inwestycje na drogach wojewódzkich. Można również mówić o stopniowej poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego – maleje liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców, a region pod tym względem zajmuje 4. miejsce w Polsce (licząc od najniższej do najwyższej wartości). Na tle innych polskich regionów dostępność transportowa, zwłaszcza zewnętrzna nadal pozostaje jednak niska. Wewnętrznie Pomorskie charakteryzuje się dobrą dostępnością w Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta i słabą w obszarach peryferyjnych – zwłaszcza w zachodniej części województwa. Realna jest szansa na poprawę sytuacji związana z decyzjami dotyczącymi kolejnych ważnych przedsięwzięć w perspektywie finansowej 2014-2020.

...utrzymujące się bariery i zagrożenia...

12. W regionie odnotowuje się wysokie wskaźniki zachorowalności i przedwczesnej umieralności z powodu niektórych chorób cywilizacyjnych, w tym powikłań cukrzycy, chorób układu sercowo-naczyniowego i nowotworów złośliwych (najwyższa zachorowalność w kraju). Niepokojąca jest również najwyższa w Polsce liczba nowych zachorowań na choroby układu nerwowego na 10 tys. mieszkańców. W latach 2010–2012 wzrosła liczba zgonów ogółem, w tym spowodowanych chorobami układu krążenia oraz nowotworami. Zmiany te wpisywały się w ogólnopolskie trendy, dlatego pozycja regionu względem innych województw nie uległa istotnym przesunięciom. Dostęp do usług ochrony zdrowia stopniowo się poprawia, choć nadal istnieją problemy z zapewnieniem specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza w zachodniej części regionu. Zmiana struktury wiekowej ludności powoduje wzrost popytu na usługi zdrowotne i opiekuńcze dla osób starszych i w związku z tym na odpowiednio wykwalifikowany personel.
13. System edukacyjny nie jest efektywnie zaangażowany w zaspokajanie potrzeb rynku pracy i kreowanie atrakcyjnego kapitału ludzkiego. Zróżnicowany przestrzennie dostęp do żłobków oraz przedszkoli skutkuje niskim poziomem udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, co może sprzyjać tworzeniu się nierówności edukacyjnych. Problemem są luki kompetencyjne pomorskich uczniów, o czym świadczą utrzymujące się poniżej średniej krajowej wyniki egzaminów zewnętrznych. Kluczowym problemem jest niedopasowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do zmieniającej się sytuacji gospodarczej oraz odbiegająca od średniej krajowej jakość tego kształcenia, przejawiająca się m.in. stosunkowo niskim procentem absolwentów szkół zawodowych, którzy otrzymują dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

² Czapiński J., Panek T. (red.), 2013, *Diagnoza Społeczna 2013, Warunki i jakość życia Polaków*.

Wskaźnik liczby studentów przypadających na 10 tys. mieszkańców jest w ostatnich latach wyższy niż średnio w kraju i plasuje region na 4. miejscu. Pomorskie szkolnictwo wyższe nie należy jednak do czołówki krajowych *dostaw* wiedzy akademickiej, o czym świadczy m.in. niewielki odsetek studentów spoza województwa i kraju. Niska jest również internacjonalizacja szkół wyższych pod względem liczby naukowców zagranicznych. Optymistyczny jest systematyczny wzrost liczby uczestników studiów doktoranckich, a także wyższy od przeciętnego w kraju udział studentów kierunków technicznych i przyrodniczych (5. miejsce).

Oferta kształcenia ustawicznego jest zróżnicowana i uczestniczy w nim coraz więcej mieszkańców (5,8% w 2013 r.), a województwo pod względem udziału osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu od 2010 r. utrzymuje 2. miejsce w kraju.

14. Województwo wyróżnia się wysokim ryzykiem wystąpienia powodzi w części północno-wschodniej i północnej, stąd kontynuacji wymagają działania realizowane w ramach Programu *Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)*. Istotne są również inwestycje w obiekty małej retencji wodnej oraz w systemy odbioru, odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych na obszarach zurbanizowanych, a także w zwiększenie powierzchni terenów biologicznie czynnych. Istnieją potrzeby dalszego rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, w tym systemów zagospodarowania odpadów komunalnych oraz oczyszczania ścieków komunalnych. Rośnie również presja na przestrzeń przyrodniczą związana m.in. z rozwojem usług publicznych i procesami urbanizacyjnymi.
15. Import energii pokrywa prawie 70% potrzeb regionu, co sprawia, że Pomorskie jest jednym z bardziej uzależnionych od zewnętrznych dostaw województw w kraju. Przekłada się to na niski poziom bezpieczeństwa energetycznego, co ogranicza napływ nowych inwestycji i rozwój gospodarczy. Choć efektywność energetyczna wzrasta, regionalna gospodarka nadal charakteryzuje się wysoką energochłonnością, zwłaszcza na tle krajów UE. W produkcji energii cieplnej duże znaczenie w dalszym ciągu ma węgiel, co sprzyja m.in. przekroczeniom standardów jakości powietrza i względnie dużej emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Problemem jest także występowanie zjawiska tzw. niskiej emisji. Jednocześnie w regionie występują szczególnie korzystne warunki dla rozwoju różnych form energetyki odnawialnej, konwencjonalnej i jądrowej, jak również potencjalne zasoby niekonwencjonalnych złóż węglowodorów, w szczególności gazu łupkowego.

... oraz zmiany wewnątrzregionalnych różnicowań....

16. Cechą regionu są przestrzenne różnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza między dynamicznie i wszechstronnie rozwijającym się Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta a pozostałymi obszarami. Dysproporcje te przejawiają się różnym poziomem aktywności społecznej (m.in. edukacyjnej, kulturalnej, obywatelskiej) i gospodarczej (w tym zawodowej). Taki stan rzeczy wynika m.in. z uwarunkowań historycznych, instytucjonalnych i infrastrukturalnych (w tym z różnej jakości i dostępności usług publicznych). Między rokiem 2010 i 2013 można było zaobserwować występowanie w regionie zarówno procesów konwergencji, jak i dywergencji poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Pogłębienie zróżnicowań nastąpiło w szczególności w zakresie wytwarzanego w podregionach PKB, a także w poziomie przedsiębiorczości i aktywności organizacji pozarządowych. Wiąże się to z koncentracją potencjału do tworzenia wartości dodanej, w tym tworzenia i dyfuzji technologii i innowacji, w Trójmieście oraz jego obszarze funkcjonalnym. Nie wynika to jednak z regresu pozostałych obszarów, a jest raczej wynikiem relatywnie większej dynamiki rozwoju ośrodka metropolitalnego, co stanowi dodatkowy czynnik rozwoju, stymulujący wzrost gospodarczy w całym województwie.

Poprawia się wewnętrzna spójność województwa w sferze niektórych aspektów warunków życia, w szczególności w zakresie dostępu do oferty kulturalnej oraz infrastruktury technicznej, takiej jak sieci kanalizacyjne, wodociągowe i gazowe. Od 2010 r. w regionie zmniejszyły się dysproporcje w zakresie udziału dzieci w wychowaniu przedszkolnym. Pozytywne zmiany widoczne są również na rynku pracy i wyrażają się w szczególności zmniejszeniem zróżnicowań stopy bezrobocia. Pomorski rynek pracy nadal cechuje się zróżnicowaniem geograficznym, zarówno w zakresie popytu na pracę i podaży pracy, a także wysokości dochodów. Względnie wysokie dochody osiągane są przez mieszkańców Trójmiasta i sąsiednich powiatów tworzących metropolitalny rynek pracy zdominowany przez usługi. Odrębny typ rynku pracy tworzą stosunkowo silnie uprzemysłowione powiaty południowe oraz Słupsk, gdzie wysoko wykwalifikowani pracownicy w przemyśle zarabiają stosunkowo więcej. Pozostałe obszary są typowo lokalnymi rynkami pracy zdominowanymi przez rolnictwo, lokalną produkcję i usługi³.

Tabela 1. Wskaźniki zróżnicowań regionalnych (poziom powiatów NTS 4)

Wskaźnik	Skala zróżnicowań ⁽¹⁾		Zmiana
	2010	2013	
PKB <i>per capita</i> (NTS 3)	1,98	2,08 ⁽²⁾	↑
Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności	2,83	2,94	↑
Nakłady inwestycyjne firm <i>per capita</i>	12,35	6,27	↓
Stopa bezrobocia rejestrowanego	7,44	6,40	↓
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	1,61	1,56	↓
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	2,17	1,91	↓
Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców	196,35	126,57	↓
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	4,35	4,50	↑
Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	1,29	1,28	↓
Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	2,19	1,93	↓

⁽¹⁾ stosunek wartości najwyższej do najniższej; ⁽²⁾ rok 2012 ↑ wzrost zróżnicowań ↓ zmniejszenie zróżnicowań

³ *Atlas jakości życia w województwie pomorskim*, 2014, IBnGR.

Tabela 2. Pomorskie na tle województw

Wskaźnik	Wartość		Lokata w kraju ¹		Zmiana
	2010	2013	2010	2013	
PKB (mln zł)	81 392	93 859 ²	7	7 ²	bz
PKB <i>per capita</i> (zł)	35 845	41 045 ²	5	5 ²	bz
Eksport do PKB (%)	41,2 ³	44,4 ²	4 ³	2 ²	+
Nakłady na B+R <i>per capita</i> (zł)	215,1	407,3	7	3	+
Nakłady na B+R z sektora przedsiębiorstw w nakładach na B+R ogółem (%)	46,9	42,2	2	3	-
MŚP na 1000 mieszkańców	114	118	3	4	-
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach <i>per capita</i> (zł)	3154	3738	5	4	+
Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców	5,5	6,1 ²	6	6 ²	bz
Kapitał zagraniczny (mln zł)	4585,4	7146,0 ²	6	6 ²	bz
Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	12,3	11,3 ⁴	11	11 ⁴	bz
Przyrost liczby pracujących (%)	18,4 ⁵	11,1 ⁶	4	1	+
Wskaźnik zatrudnienia w wieku 20-64 lata (%)	64,2	63,9	9	8	+
Bierni zawodowo	713	788	10	8	-
Przyrost naturalny na 1000 ludności	3,3	1,7	1	1	bz
Saldo migracji na 1000 osób	1,2	0,8	3	2	+
Zachorowania na nowotwory złośliwe na 10 tys. mieszkańców	42	42 ³	1	1 ³	bz
Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	471	444	5	4	+
Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	56,8	70,4	13	11	+
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	23,1 ²	38,8	16 ²	12	+
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym (zł)	1243,1	1433,6	2	2	bz
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności	570	538	9	9	bz
Odsetek korzystających z wodociągu	92,7	93,1	4	5	-
Odsetek korzystających z kanalizacji	75,4	77,9	1	1	bz

¹ od najwyższej do najniższej wartości; ² rok 2012; ³ rok 2011; ⁴ rok 2014; ⁵ w stosunku do 2004 r.; ⁶ w stosunku do 2010 r.

+ poprawa sytuacji na tle województw, – pogorszenie sytuacji na tle województw; bz – sytuacja bez zmiany

2. REALIZACJA STRATEGII

Odpowiedzialność za realizację SRWP spoczywa na SWP, który – we współpracy z wieloma partnerami z różnych obszarów aktywności społecznej i gospodarczej działającymi na różnych poziomach organizacji terytorialnej – prowadzi politykę rozwoju regionu. W latach 2013-2014 SWP koncentrował się na zbudowaniu sprawnego systemu realizacji SRWP, a także na uruchomieniu i finansowaniu pierwszych działań oraz przedsięwzięć wynikających wprost z SRWP bądź też z doprecyzowujących ją RPS.

2.1. Fundamenty systemu realizacji SRWP

System realizacji SRWP składa się z kilku kluczowych elementów (fundamentów), do których zalicza się Plan Zarządzania SRWP, RPS, PSME, PFT, a także specyficzny dla Pomorskiego mechanizm identyfikacji branż o największym potencjale rozwoju. Uruchomienie wszystkich tych elementów wynika wprost ze zobowiązań wewnętrznych SWP i stało się warunkiem niezbędnym dla zapewnienia skuteczności i efektywności działań służących realizacji celów SRWP.

2.1.1. Plan Zarządzania SRWP i RPS

1. Realizując zobowiązanie zawarte w SRWP Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 30 października 2012 r. przyjął Uchwałą Nr 1272/190/12 *Plan zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*. Dokument ten porządkował pracę nad systemem realizacji SRWP, w tym określał wymagania i strukturę RPS.
2. Jeszcze w 2012 r. rozpoczęły się prace nad realizacją kolejnego zobowiązania wynikającego z SRWP, czyli nad przygotowaniem Regionalnych Programów Strategicznych. RPS to główne narzędzia realizacji SRWP, które konkretyzują cele operacyjne SRWP i harmonizują działania SWP w różnych obszarach tematycznych. RPS określają cele, priorytety i działania SWP w zakresie: rozwoju gospodarczego, aktywizacji zawodowej i społecznej, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej, ochrony zdrowia, transportu oraz środowiska i energetyki.
3. RPS zostały opracowane zgodnie z procedurą określoną w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z uwzględnieniem szerokich konsultacji społecznych. RPS podlegały także pełnej procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zostały poddane także ocenie ex-ante.
4. RPS były przyjmowane przez ZWP w okresie od sierpnia do września 2013 r. Dokładne daty przyjęcia oraz powiązanie RPS z Celami operacyjnymi SRWP przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Terminy przyjęcia oraz powiązanie RPS z Celami operacyjnymi SRWP

RPS w zakresie	Cel operacyjny SRWP	Data przyjęcia przez ZWP
rozwoju gospodarczego Pomorski Port Kreatywności – PPK	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw	13.08.2013 r., zmieniony 22.08.2013 r.
	1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	
atrakcyjności turystycznej i kulturalnej Pomorska Podróż – PP	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	01.08.2013 r., zmieniony 24.09.2013 r.
aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie – AP	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia	01.08.2013 r.
	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego	
	2.3. Efektywny system edukacji	
ochrony zdrowia Zdrowie dla Pomorzan – ZdP	2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	08.08.2013 r.
transportu Mobilne Pomorze – MP	3.1. Sprawny system transportowy	13.08.2013 r.
energetyki i środowiska Ekofektywne Pomorze – EP	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	08.08.2013 r.
	3.3. Dobry stan środowiska	

5. W ramach RPS wskazane zostały również przedsięwzięcia strategiczne wynikające ze zobowiązań SWP określonych w SRWP, planowane do realizacji m.in. w ramach RPO WP.
6. Po przyjęciu RPS Zarząd Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 1408/310/13 z dnia 17 grudnia 2013 r. zaktualizował *Plan zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* dostosowując go do fazy wdrażania SRWP i RPS oraz porządkując proces realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Zaktualizowany dokument zawiera m.in.:
 - a. szczegółowy zakres zadań i odpowiedzialności podmiotów zaangażowanych w realizację SRWP i RPS, do których należą:
 - Koordynator SRWP,
 - Zespół Sterujący SRWP,
 - Kierownik RPS,
 - Zespół Zarządzający RPS,
 - Rada Programowa,
 - b. opis organizacji procesu realizacji SRWP i RPS,
 - c. szczegółową koncepcję działania PSME,
 - d. procedurę koordynacji zarządzania przedsięwzięciami strategicznymi realizowanymi w ramach RPS, za realizację których odpowiedzialny jest SWP, tj. UMWP i samorządowe jednostki organizacyjne Województwa Pomorskiego.
7. Sposób i forma realizacji RPS w odniesieniu do każdego roku kalendarzowego określone są w rocznym planie realizacji RPS przygotowywanym przez Kierownika RPS, opiniowanym przez Radę Programową i zatwierdzanym przez ZWP.
8. W czerwcu 2014 r. ZWP wyznaczył Kierowników przedsięwzięć strategicznych odpowiedzialnych za bieżące zarządzanie realizacją przedsięwzięcia strategicznego we wszystkich jego fazach.

2.1.2. Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji

1. PSME to narzędzie skupiające wiedzę o regionie, poprzez integrowanie i koordynowanie działań monitoringowych i ewaluacyjnych prowadzonych przez SWP oraz poprzez współpracę z wieloma organizacjami i instytucjami zaangażowanymi w rozwój województwa.
2. Zawarte w SRWP zobowiązanie do budowy PSME zaowocowało przygotowaniem szczegółowej koncepcji jego działania zawartej w *Planie zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*.
3. Realizując nadrzędny cel PSME jakim jest efektywne wsparcie procesu decyzyjnego związanego z planowaniem i wykorzystaniem zasobów (głównie finansowych) kierowanych na realizację SRWP, w tym RPS, podjęto działania zmierzające do ukierunkowania prowadzonych w regionie badań poprzez opracowanie i realizację *Planu działań Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji 2014 r.*
4. Plan działań PSME do końca 2014 r. obejmował **42 przedsięwzięcia**. Rozpoczęto realizację **37 badań**, z czego do końca 2014 r. **25** zakończono, a **12** było w trakcie realizacji. Szacunkowa wartość tych działań do końca 2014 r. wyniosła ponad 1 mln zł.
5. Tematyka i cele badań PSME były ściśle powiązane z realizacją poszczególnych Celów Strategii, wspierając tym samym działania, które realizowano w ramach poszczególnych RPS-ów. Spośród zrealizowanych badań **8** wsparło realizację CS 1 *Nowoczesna Gospodarka*, **24** – CS 2 *Aktywni Mieszkańcy*, zaś **4** – CS 3 *Atrakcyjna Przestrzeń*. Jedno z badań związane z oceną komplementarności projektów w ramach RPO WP oraz PS i WPRR dostarczyło wiedzy kompleksowej i miało charakter przekrojowy.
6. W ramach **CS 1 zrealizowano** m.in.: badanie dotyczące procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji, efektów wspierania rozwoju przedsiębiorczości i analizę strategii promocji oraz działań promocyjnych w ramach marketingu terytorialnego. W toku realizacji pozostają natomiast przedsięwzięcia badania instytucji kultury oraz organizatorów kultury, stanu obiektów i obszarów zabytkowych ruchu turystycznego i udziału w kulturze.
7. W ramach **CS 2 zrealizowano** badania dotyczące barier upowszechnienia wychowania przedszkolnego, szkolnictwa zawodowego, losów studentów i absolwentów szkół wyższych, współpracy z uczelniami, potencjału kadry pedagogicznej oraz badania związane z rynkiem pracy i doradztwem zawodowym. Powstała również baza danych dla Regionalnego Systemu Monitorowania i Ewaluacji Programów Zdrowotnych.
8. W trakcie realizacji pozostają badania dotyczące udziału w międzynarodowych wymianach uczniowskich i Pomorskiej Oferty Naukowej. Nie zakończono też przedsięwzięć dotyczących diagnozy podmiotów ekonomii społecznej.
9. W ramach **CS 3 zrealizowano** m.in.: badania projektów związanych z gospodarką ściekami komunalnymi oraz zakończono weryfikację funkcjonalno-techniczną sieci dróg wojewódzkich. Realizowana jest analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i studium związane z rozwojem OZE w subregionach województwa.

10. W celu zapewnienia regularnego, rzetelnego i użytecznego zestawu kluczowych informacji o zjawiskach społeczno-gospodarczych zachodzących w regionie uruchomiono także bazę PSME zawierającą m.in. zestawienie wskaźników SRWP 2020 i RPS.

2.1.3. Pomorskie Forum Terytorialne

1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, określając podmioty zaangażowane w jej realizację, wskazuje regionalne forum terytorialne jako ciało o charakterze opiniotwórczo-konsultacyjnym, powołane dla kształtowania i stymulowania debaty regionalnej. W związku z tym, Zarząd Województwa Pomorskiego na mocy Uchwały nr 330/234/13 z dnia 28 marca 2013 r. powołał **Pomorskie Forum Terytorialne**. Wśród głównych zadań Forum znajdują się: analiza kluczowych procesów i zjawisk zachodzących w regionie z uwzględnieniem oddziaływania polityk i strategii krajowych i wspólnotowych, analiza postępu realizacji i efektów SRWP i RPS oraz formułowanie opinii i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki rozwoju regionu.
2. Rolę Forum postrzega się jako załączek regionalnego think-tanku, angażującego we współpracę zarówno sektor publiczny (przedstawiciele administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego) jak też prywatny (partnerów społecznych i gospodarczych), pozarządowy oraz sferę naukowo-badawczą. Forum przewodniczy Marszałek Województwa Pomorskiego.
3. Pomorskie Forum Terytorialne skupia obecnie 24 członków, a wśród nich reprezentantów największych miast regionu, przedstawicieli gospodarki, w tym IOB, sektora pozarządowego oraz największych uczelni regionu. W 2014 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Forum, którego tematem przewodnim było pytanie *Quo Vadis Pomerania?* Dyskutowano o przyszłości regionu w perspektywie 2030 roku, jego ścieżkach rozwoju, przewagach konkurencyjnych, zagrożeniach i korzyściach wynikających ze zmieniających się realiów ekonomicznych, społecznych i geopolitycznych.
4. Spotkania PFT będą okazją do pogłębionej interpretacji i oceny kluczowych zmian zachodzących w województwie i jego otoczeniu, a także do wskazywania działań, które należy podejmować w regionie, aby w jak najwyższym stopniu zdyskontować przewidywane w skali globalnej, europejskiej i regionalnej zmiany społeczne, gospodarcze i technologiczne.

2.1.4. Mechanizm identyfikacji branż o największym potencjale rozwoju

1. Zapisy SRWP stały się podstawą procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji (IS) w województwie pomorskim. Jedną z zasad realizacji SRWP jest **zasada inteligentnej specjalizacji**, zgodnie z którą należy skupić się na uruchamianiu lub wykorzystywaniu tych potencjałów gospodarczych, które uznaje się za szczególnie istotne dla gospodarki regionu. Z jednej strony chodzi o potencjały związane z branżami, które wyróżniają się poziomem rozwoju, wysoką wartością dodaną i charakterem tworzonych miejsc pracy. Z drugiej strony są to potencjalne kierunki rozwoju gospodarki regionalnej, dla których istnieją dobre warunki szybkiego wzrostu ze względu na specyficzne cechy regionu. Realizacja tej zasady oznacza, że w regionie uruchomiony zostanie mechanizm identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji gospodarczych, decydujących o przyszłej pozycji konkurencyjnej regionu.

2. Szczegółowa procedura identyfikacji IS została określona w **Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie rozwoju gospodarczego Pomorski Port Kreatywności** (RPS PPK) przyjętym przez Zarząd Województwa Pomorskiego w sierpniu 2013 r. RPS PPK stanowi uszczegółowienie SRWP w zakresie rozwoju gospodarczego i pełni funkcję regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji.
3. Określony w RPS PPK mechanizm identyfikacji i weryfikacji IS opiera się na następujących zasadach:
 - ciągłość budowania analitycznych podstaw prowadzonej interwencji publicznej,
 - stosowanie zachęt dla oddolnej mobilizacji zainteresowanych środowisk,
 - otwartość na inicjatywy zainteresowanych środowisk,
 - przejrzystość procesów i kryteriów decyzyjnych,
 - negocjacyjne podejście w budowaniu relacji władz regionalnych i zainteresowanych środowisk,
 - powtarzalność.
4. W województwie pomorskim przyjęto **oddolny proces definiowania IS**. Koncepcje i plany działania w tym zakresie są zgłaszane przez zainteresowane środowiska gospodarcze i podlegają sześćoetapowemu postępowaniu, które zostało opisane w RPS PPK:
 - w **pierwszym** etapie została przeprowadzona analiza, pełniąca również funkcję analizy SWOT, dotycząca gospodarczego profilu regionu, przewag i barier rozwoju a także obszarów aktywności gospodarczej o wysokim potencjale wzrostu, w tym obszarów na styku różnych sektorów, branż i technologii (konwergencja technologiczna i funkcjonalna);
 - w **drugim** etapie nastąpiło zaproszenie środowisk identyfikujących się z problematyką rozwoju wspomnianych wyżej obszarów aktywności gospodarczej do przedstawienia wstępnych propozycji inteligentnych specjalizacji oraz działań prowadzących do wzmocnienia ich potencjału i poprawy pozycji konkurencyjnej regionu w konkursie (I etap konkursu);
 - prezentacja zgłoszonych wstępnych koncepcji oraz ich omówienie (analiza) stanowiła etap **trzeci**, który odbył się z udziałem ekspertów powołanych przez ZWP (Komisja Konkursowa) i przedstawicieli Partnerstw (tzw. *publiczne wysłuchania*) przygotowujących koncepcje;
 - etap **czwarty** przewiduje przedstawienie i ocenę ostatecznych koncepcji inteligentnych specjalizacji (II etap konkursu);
 - negocjacje ZWP z partnerstwami, reprezentującymi najwyżej ocenione koncepcje planowane jest w ramach etapu **piątego**;
 - w ramach **szóstego** etapu podpisane zostaną *Porozumienia na rzecz inteligentnych specjalizacji* między wybranymi Partnerstwami a ZWP (II kwartał 2015 r.).
5. Procedura konkursowa będzie powtarzana **co do zasady co 2 lata**. *Porozumienia na rzecz inteligentnej specjalizacji* będą zawierane na okres do 3 lat z opcją przedłużenia w przypadku pozytywnej oceny efektów, dalszych perspektyw rozwoju i konieczności utrzymania preferencji.

2.2. Najważniejsze działania

W latach 2013-2014 działania skierowane na realizację SRWP skupiały się w sześciu wiązkach organizowanych w ramach sześciu RPS. Działania te znalazły także swoje przełożenie na:

- 1) KT dla województwa pomorskiego, który jest kluczowym narzędziem realizacji zawartych w SRWP oczekiwań SWP wobec administracji rządowej;
- 2) ZPT (ZIT) dla MOF (OMT), które są kluczowymi narzędziami terytorializacji polityki rozwoju regionu określonej w SRWP;
- 3) RPO WP 2014-2020, który stanowi kluczowe narzędzie inwestycyjne SWP zapewniające możliwość realizacji wielu kluczowych działań i przedsięwzięć wynikających z SRWP.

2.2.1. Osiągnięcia Regionalnych Programów Strategicznych

Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA

Atrakcyjna dla rodzimych przedsiębiorców, inwestorów zewnętrznych oraz turystów, naukowców i studentów; efektywnie wykorzystująca unikatowe atuty, związane m.in. z nadmorskim położeniem; oparta na kreatywności, sieciach współpracy i przyjaznym otoczeniu biznesowym, w której sektor B+R odpowiada na zapotrzebowanie przedsiębiorstw; włączona w międzynarodowe przepływy informacji, wiedzy i kooperacji gospodarczej, naukowej i kulturalnej oraz skutecznie dyskontująca potencjał Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w zewnętrznych i wewnętrznych relacjach gospodarczych.

1. Realizacja CS 1 odbywa się poprzez działania podejmowane w ramach RPS *Pomorski Port Kreatywności* (RPS PPK) oraz RPS *Pomorska Podróż* (RPS PP).
2. W ramach CS 1 podjęto działania na rzecz realizacji **7 Zobowiązań SWP** – wśród nich 3 dotyczyły efektywności przedsiębiorstw, 3 – wzmocnienia konkurencyjności szkolnictwa wyższego, a 1 – rozwoju oferty kulturalnej i turystycznej.
3. Podjęto także działania na rzecz **7 przedsięwzięć strategicznych**. Miały one głównie charakter prac przygotowawczych polegających m.in. na opracowaniu założeń wdrożeniowych przedsięwzięć, budowaniu partnerstw na rzecz ich realizacji, w tym negocjowaniu warunków współpracy. Opracowano również wstępną dokumentację dla 2 przedsięwzięć z zakresu turystyki. Nie podjęto znaczących działań na rzecz 2 zidentyfikowanych w RPS PPK potencjalnych przedsięwzięć strategicznych.
4. Podjęto starania w zakresie **9 z 12 oczekiwań wobec władz centralnych**, spośród których 4 dotyczyły wzrostu efektywności przedsiębiorstw, 1 – szkolnictwa wyższego, a pozostałe 4 – oferty turystycznej i kulturalnej.
5. Istotne znaczenie dla realizacji CS 1 miało uruchomienie procesu definiowania inteligentnych specjalizacji w regionie. Pomorski model identyfikowania inteligentnych specjalizacji został wypracowany w oparciu o horyzontalną zasadę SRWP oraz zapisy RPS PPK i bazuje na podejściu oddolnym, angażując regionalnych interesariuszy w zakresie potencjałów, na których może zostać zbudowana przewaga gospodarcza województwa.

6. W obszarze wysokiej efektywności przedsiębiorstw podjęto szereg działań służących realizacji zobowiązań SWP oraz przedsięwzięć strategicznych, m.in. prowadzono analizy uwarunkowań formalno-prawnych związanych z wyłonieniem lidera dla dwóch przedsięwzięć strategicznych w zakresie systemowego wspierania eksportu oraz obsługi inwestorów. Prowadzono również szereg badań, ekspertyz i analiz związanych z realizacją zobowiązania dotyczącego stworzenia regionalnego systemu promocji gospodarczej. Ponadto wprowadzono do KT wynikający z RPS PPK pakiet przedsięwzięć z zakresu infrastruktury B+R służącej wdrażaniu innowacji pod marką *Pomorski Trójkąt Wiedzy* oraz uruchomiono negocjacje warunków współpracy partnerów zaangażowanych w jego realizację.
7. W obszarze szkolnictwa wyższego w ramach realizacji zobowiązania SWP dotyczącego stworzenia atrakcyjnej oferty dla studentów i naukowców rozpoczęto prace przygotowawcze na rzecz realizacji przedsięwzięcia strategicznego *Study in Pomorskie*. Z inspiracji SWP umocowano w KT specjalny mechanizm regionalnej preselekcji w ramach PO WER projektów z zakresu modernizacji kierunków kształcenia na uczelniach wyższych, co umożliwia dalsze prace związane z ww. przedsięwzięciem.
8. Prowadzono również prace diagnostyczno-inwentaryzacyjne instrumentów polityki stypendialnej i stażowej dostępnej w regionie oraz przyjęto *Program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży* (Uchwała SWP Nr 902/XLII/2014 z dnia 28 lipca 2014 r.) w związku z realizacją zobowiązania w zakresie koordynacji polityki stypendialnej. Ponadto nawiązano współpracę z ośrodkami subregionalnymi, w szczególności ze Słupskiem oraz ośrodkiem Człuchów-Chojnice w zakresie ich przekształcenia w subregionalne centra kształcenia na poziomie wyższym.
9. W obszarze oferty turystycznej i kulturalnej prowadzono szereg działań służących realizacji zobowiązania SWP związanego z rozwojem regionalnych sieciowych produktów turystycznych, w tym obejmujących ofertę kulturalną. Zakończona została m.in. realizacja I etapu projektu *Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej* obejmującego budowę sieci portowych przystani żeglarskich w obszarze Delt Wisły i Zalewu Wiślanego, oddano do użytku siedzibę Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego i realizowano prace modernizacyjne i konserwatorskie wielu obiektów. Ponadto realizowano projekty promujące województwo pomorskie, a także podjęto działania związane z kreowaniem marki *Pomorskie*. Zobowiązanie będzie realizowane m.in. przez 3 przedsięwzięcia strategiczne: *Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym*, *Kajakiem przez Pomorze* oraz *Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej*. Wynegocjowane z KE zapisy RPO WP 2014-2020 zostały ukształtowane w sposób umożliwiający realizację tych przedsięwzięć.
10. Do KT wprowadzono kluczowe dla regionu przedsięwzięcia z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego oraz prestiżowe inwestycje dotyczące kultury, takie jak *Budowa Muzeum II Wojny Światowej*. Doprowadzono też do warunkowego umieszczenia w KT projektów: *Dziedzictwo kulturowe Zamku w Malborku i Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie* oraz *Dziedzictwo kulturowe Średniowiecznego Pocysterskiego Zespołu Zabytkowego w Pelplinie*.

Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Dynamiczni, przedsiębiorczy; wszechstronnie się rozwijający, podnoszący swoje kompetencje i dobrze odnajdujący się na rynku pracy; tworzący wspólnotę zdolną do twórczego współdziałania w różnych sferach życia społecznego; umacniający tożsamość regionalną w oparciu o zróżnicowane i bogate dziedzictwo; skutecznie wpływający na poprawę efektywności instytucji publicznych zapewniających lepszy dostęp do wyższej jakości usług publicznych.

1. Realizacja CS 2 odbywa się poprzez działania podejmowane w ramach RPS *Aktywni Pomorzanie* (RPS AP) oraz RPS *Zdrowie dla Pomorza* (RPS ZdP).
2. W ramach CS 2 rozpoczęto realizację wszystkich **12 Zobowiązań SWP** – wśród nich 3 dotyczyły zatrudnienia, 1 – kapitału społecznego, 5 – edukacji, a kolejne 3 związane były z usługami zdrowotnymi.
3. Podjęto także działania na rzecz wdrożenia wszystkich **6 przedsięwzięć strategicznych**. Dotyczyły one przede wszystkim prac przygotowawczych, polegających m.in. na opracowaniu założeń realizacyjnych przedsięwzięć, wyodrębnieniu etapów zadań i przypisaniu odpowiedzialności poszczególnym partnerom, a także przeprowadzenia analiz o charakterze diagnostycznym. Organizowano również spotkania z zaangażowanymi podmiotami z obszaru województwa.
4. Podjęto starania w zakresie **7 z 12 oczekiwań wobec władz centralnych**. Większość oczekiwań w ramach CS 2 ma charakter systemowo-legislacyjny i wiąże się z uruchomieniem formalno-prawnych procedur na poziomie centralnym.
5. W obszarze zatrudnienia podjęto m.in. takie działania jak: opracowanie wstępnej wersji modelu funkcjonowania pomorskiego obserwatorium rynku pracy czy powołanie *Forum inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej*. Przygotowano także diagnozę w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach oraz diagnozę poradnictwa zawodowego.
6. W obszarze kapitału społecznego, w ramach zobowiązania SWP *Utworzenie regionalnego systemu wsparcia organizacji pozarządowych*, podjęto realizację dwóch badań: pierwsze z nich dotyczyło zakresu i ograniczeń powierzenia przez samorządy realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, a drugie – potencjału infrastruktury współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych w regionie. Ponadto uruchomiono *Pomorskie Forum Pełnomocników ds. współpracy z NGO* oraz prace międzysektorowego zespołu, w skład którego wchodzi przedstawiciele SWP i organizacji pozarządowych. Opracowano także katalog rekomendacji dotyczących współpracy w relacji jst-NGO.
7. W obszarze edukacji opracowano założenia realizacji dwóch przedsięwzięć strategicznych: *Zdolni z Pomorza* oraz *Wypracowanie standardów edukacji uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów z zaburzeniami rozwoju*. Przygotowano także wstępną wersję standardów wsparcia pracy szkoły. Prowadzono szereg badań, diagnoz i analiz, a także podpisano porozumienie o współpracy między SWP a Instytutem Badań Edukacyjnych (IBE), które umożliwi m.in. wykorzystanie dla potrzeb regionu realizowanych przez IBE badań. Ponadto w związku z uruchomieniem sieci dialogu edukacyjnego w regionie powołano *Pomorską Radę Oświatową*, zrealizowano cykl subregionalnych forów edukacyjnych, a także zorganizowano *III Forum Pomorskiej Edukacji*.

8. W obszarze usług zdrowotnych, w ramach zobowiązania SWP *Stworzenie efektywnej regionalnej sieci szpitali świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne o wysokiej jakości rzeczywistej, przede wszystkim w zakresie chorób cywilizacyjnych*, rozpoczęto prace nad przygotowaniem koncepcji Pomorskiej Sieci Placówek Medycznych (m.in. ustalono wstępną koncepcję Sieci i główne cele). W celu realizacji zobowiązania dotyczącego monitorowania oraz poprawy jakości i efektywności programów zdrowotnych zakupiono dedykowane narzędzie informatyczne. W ramach wdrożenia w szpitalach wieloletniego planu działań w zakresie doskonalenia jakości usług zdrowotnych powołano Grupę Roboczą ds. Jakości w podmiotach leczniczych, w skład której wchodzi przedstawiciele różnych środowisk sektorowych – jej zadaniem jest wypracowanie wieloletniego programu doskonalenia jakości usług świadczonych przez podmioty lecznicze w regionie. W związku z realizacją przedsięwzięcia strategicznego *Pomorskie e-Zdrowie* przeprowadzona została analiza stanu informatyzacji placówek medycznych. Wdrożono także procesy restrukturyzacyjne w 8 podmiotach leczniczych, dla których organem założycielskim jest SWP. Objęły one przekształcenie w spółkę, dokapitalizowanie, konsolidację i sprzedaż. Ponadto w ramach *Pomorskiego Forum Samorządowego ds. profilaktyki i promocji zdrowia* rozpoczęto prace nad regionalnym programem zdrowotnym, przewidzianym do realizacji w ramach RPO WP, pozyskując deklaracje współpracy od wszystkich powiatów województwa pomorskiego.
9. Usystematyzowano i strategicznie ukierunkowano proces prowadzenia diagnoz i analizowania potrzeb w zakresie rynku pracy, edukacji, kapitału społecznego i usług zdrowotnych (np. dotyczących poradnictwa zawodowego, kształcenia kompetencji kluczowych czy informatyzacji placówek medycznych).

Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Tworząca trwale podstawy rozwoju poprzez dostosowanie systemu transportowego i energetycznego do długofalowych potrzeb, racjonalne wykorzystanie zasobów i walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych, tworzenie wysokiej jakości przestrzeni oraz przeciwdziałanie skutkom ekstremalnych zjawisk naturalnych w regionie.

1. Realizacja CS 3 odbywa się poprzez działania podejmowane w ramach RPS *Mobilne Pomorze* (RPS MP) oraz RPS *Ekoelektywne Pomorze* (RPS EP).
2. W ramach CS 3 podjęto działania w odniesieniu do **6 z 7 Zobowiązań SWP** – wśród nich 2 dotyczyły transportu, 3 – energetyki oraz 1 – środowiska.
3. W ramach realizacji przedsięwzięć strategicznych związanych z CS 3 podjęto działania w odniesieniu do **13 z 14 przedsięwzięć strategicznych**. W większości przypadków dotyczyły one prac przygotowawczych, w szczególności sporządzenia studiów wykonalności i dokumentacji projektowej.
4. Podjęto starania w zakresie **24 z 34 oczekiwań wobec władz centralnych**, z czego 10 dotyczyło transportu, 4 – energetyki i 10 – środowiska. Ponadto 1 oczekiwanie zostało podjęte przez władze centralne bez impulsu ze strony SWP.
5. W dziedzinie transportu podjęto m.in. działania przygotowawcze związane z możliwością utworzenia regionalnego zarządu publicznego transportu zbiorowego, a przy współpracy

z Pomorskim Biurem Planowania Regionalnego powstał projekt weryfikacji struktury funkcjonalno-technicznej sieci dróg wojewódzkich. Przygotowywano także dokumentację projektową i przedprojektową dla przedsięwzięć strategicznych dotyczących transportu. Dzięki skutecznym negocjacjom wprowadzono do KT kluczowe dla regionu inwestycje transportowe. Wśród nich znajdują się m.in. budowa dróg S-6 i S-7, budowa obwodnic Czerska, Malborka i Starogardu Gdańskiego w ciągu DK Nr 22, modernizacja linii kolejowych Nr 131 (Tczew-Chorzów), nr 201 (Gdynia-Nowa Wieś Wielka), nr 202 (Gdańsk-Stargard Szczeciński) i nr 203 (Tczew-Kostrzyn), a także inwestycje poprawiające dostęp do portów i komunikację wewnątrz portu.

6. W obszarze energetyki podjęto m.in. realizację pilotażowego projektu dotyczącego budowy sieci dialogu nt. zagospodarowania niekonwencjonalnych złóż węglowodorów w regionie. Ponadto w strukturach WFOŚiGW w Gdańsku utworzono Zespół ds. Poszanowania Energii, który zajął się koordynacją działań SWP w zakresie energetyki. Rozpoczęto także prace nad studium rozwoju OZE w subregionach. Ponadto, w ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego dotyczącego termomodernizacji obiektów SWP sporządzono audyty energetyczne i część dokumentacji technicznej dla tej inwestycji. Podjęto również działania na rzecz określenia lokalizacji elektrowni jądrowej w Polsce Północnej oraz wsparcia inwestycji energetycznych. Zaowocowały one uwzględnieniem w KT przedsięwzięć pn. *Wzrost aktywności gospodarczej w bezpośrednim obszarze oddziaływania planowanej elektrowni jądrowej* oraz *Sieci energetyczne w województwie pomorskim*.
7. W zakresie środowiska podjęto prace związane z aktualizacją programu *Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030* oraz uwzględnieniem w KT II etapu realizacji tego programu, który został zawarty w KT w grupie przedsięwzięć warunkowych. Rozpoczęto również opracowanie dokumentacji niezbędnej dla realizacji przedsięwzięć strategicznych w obszarze środowiska.

2.2.2. Kontrakt Terytorialny

1. Zgodnie z postanowieniami SRWP, ważnym partnerem realizacji jej celów jest centralna administracja rządowa. Ze stroną rządową uzgadniane są strategiczne przedsięwzięcia rozwojowe w województwie, istotne zarówno z punktu widzenia kraju, jak i regionu. Uzgodnienia te przyjmowane są m.in. w formie Kontraktu Terytorialnego (KT).
2. Instrument KT wprowadzony został w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR) i umocowany w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (UOZPPR). KT stanowi umowę zawartą pomiędzy Radą Ministrów, reprezentowaną przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego a zarządem danego województwa, określającą cele rozwojowe i przedsięwzięcia priorytetowe, jak również sposób ich finansowania i realizacji, w tym poprzez programy operacyjne Polityki Spójności UE.
3. W praktyce KT jest narzędziem, za pomocą którego interesariusze regionalni, za pośrednictwem samorządu województwa, mogą wpłynąć na działania inwestycyjne i rozwiązania systemowe podejmowane na szczeblu krajowym.
4. KT został wykorzystany w województwie pomorskim dla koordynacji interwencji prowadzonej z poziomu krajowego oraz regionalnego na rzecz osiągania celów SRWP.

Stanowisko negocjacyjne Samorządu Województwa zostało przygotowane na podstawie SRWP i w konsultacji z partnerami w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w realizację konkretnych przedsięwzięć.

5. Propozycje przedsięwzięć ujęte w projekcie stanowiska negocjacyjnego (przyjętego Uchwałą nr 343/342/14 ZWP z dnia 8 kwietnia 2014 roku) wynikały z oczekiwań wobec władz centralnych zdefiniowanych w SRWP oraz uszczegółowiających ją regionalnych programach strategicznych. Każde ze wskazanych w nim przedsięwzięć priorytetowych wpisywało się w określone cele rozwojowe województwa (cele strategiczne i operacyjne SRWP).
6. Zastosowane zostały różne formy konsultacji projektu stanowiska negocjacyjnego, w tym dwie tury konsultacji publicznych oraz szczególna procedura zaopiniowania przez jednostki samorządu terytorialnego właściwe ze względu na zakres objęty kontraktem oraz innych interesariuszy (zgodnie z UOZPPR –w formie regionalnej konferencji konsultacyjnej), jak również konsultacje z przedstawicielami sąsiedzkich samorządów województw. Ponadto interesariuszom z regionu umożliwiono zgłaszanie pisemnych uwag i opinii. Opinie wyrażone podczas konferencji konsultacyjnej, a także uwagi i opinie zgłoszone pisemne, wraz z ustosunkowaniem się do nich, zostały zawarte w *Raporcie z konsultacji projektu Stanowiska*.
7. W oparciu o wnioski z przeprowadzonego procesu konsultacji zostało przyjęte ostateczne *Stanowisko Samorządu Województwa Pomorskiego do Kontraktu Terytorialnego* (Uchwała nr 715/363/14 ZWP z dnia 1 lipca 2014 roku).
8. Stanowisko negocjacyjne uwzględniało również przedsięwzięcia zidentyfikowane w toku prac nad strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) dla Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta (OMT) oraz negocjacji Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT).
9. Ostateczna treść KT stanowi rezultat negocjacji pomiędzy ZWP a Ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego. Wyniki negocjacji zostały zatwierdzone Uchwałą nr 234 Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2014 r. oraz Uchwałą nr 1165/401/14 Zarządu Województwa z dnia 18 listopada 2014 r.. KT został podpisany przez strony w dniu 19 grudnia 2014 r.
10. KT przewiduje, że szacunkowe zaangażowanie środków publicznych, europejskich i krajowych na działania z zakresu polityki rozwoju w województwie pomorskim wyniesie w latach 2014-2023 około 30,6 mld zł.
11. W części dotyczącej uzgodnionych przedsięwzięć priorytetowych przewiduje się realizację ogółem 67 przedsięwzięć z czego 40 zostało ujętych na tzw. liście podstawowej, zobowiązującej strony do ich realizacji w oparciu o wskazane w KT źródła finansowania, a 27 ujęto na tzw. liście warunkowej, co oznacza, że ich realizacja uzależniona będzie od dostępności środków finansowych oraz spełnienia dodatkowych warunków. Kwalifikację przedsięwzięć z punktu widzenia obszaru tematycznego oraz statusu formalnego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4. Kwalifikacja przedsięwzięć wg. obszaru tematycznego oraz statusu formalnego

Obszar tematyczny	Lista podstawowa	Lista warunkowa
TRANSPORT, w tym:	31	10
drogi	7	2
koleje	9	-
porty	15	4
drogi wodne	-	4
OCHRONA ŚRODOWISKA	-	5
ENERGETYKA	-	2
B+R oraz SZKOŁY WYŻSZE	1	5
KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	4	4
ZDROWIE	1	1
OBSZAR METROPOLITALNY (ZIT)	3	-
OGÓŁEM	40	27

12. Przedsięwzięcia priorytetowe zostały również przyporządkowane stronom KT z punktu widzenia odpowiedzialności za ich realizację. Ustalono, że za realizację 50 odpowiedzialna jest strona rządowa, za realizację 6 odpowiada strona samorządowa, za realizację 10 strona rządowa i samorządowa ponoszą odpowiedzialność wspólnie, a odpowiedzialność za realizację 1 wymaga określenia w przyszłości. Niezależnie od przypisanej odpowiedzialności, wszystkie uzgodnione przedsięwzięcia wpisują się w określone cele SRWP. Kwalifikację przedsięwzięć z punktu widzenia odpowiedzialności oraz celów SRWP i odpowiednich regionalnych programów (RPS) strategicznych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Kwalifikacja przedsięwzięć wg. odpowiedzialności oraz celów SRWP i RPS

Cel strategiczny SRWP	RPS	rządowe		samorządowe		rządowo-samorządowe	
		podstawowe	warunkowe	podstawowe	warunkowe	podstawowe	warunkowe
Nowoczesna gospodarka	PPK	1	5				1*
	PP	3	1		1		2
Aktywni mieszkańcy	AP						1*
	ZdP		1			1	
Atrakcyjna przestrzeń	MP	29	8	1	1	2	1*
	EP	1	1		4	2	2
RAZEM		34	16	1	6	5	5
		50		7		10	
		67					

*pakiet jądrowy

2.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

1. Jednym z najistotniejszych źródeł finansowania celów SRWP jest RPO WP – Program przygotowany i zarządzany przez SWP. RPO WP stanowi trzeci etap programowania strategiczno-operacyjnego w województwie, będąc narzędziem operacjonalizującym SRWP i sześć RPS. RPO WP – choć nie realizuje w całości wszystkich celów SRWP i sześciu RPS (przede wszystkim ze względu na ograniczenia wynikające z zasad regulujących możliwości wydatkowania środków strukturalnych UE oraz treść Umowy Partnerstwa) – jest narzędziem, na które SWP ma największy wpływ i które w najpełniejszy sposób uwzględnia specyfikę województwa.
2. Prace nad projektem RPO WP rozpoczęły się w styczniu 2013 r. i uwzględniały przede wszystkim:
 - konsultacje społeczne, które trwały 52 dni i objęły m.in. organizację 36 konferencji i spotkań konsultacyjnych, w których wzięło udział ponad 1 150 uczestników. W okresie trwania procesu konsultacyjnego, 143 osoby i instytucje skorzystały z możliwości wyrażenia opinii na temat dokumentu, przekazując łącznie 1 115 uwag;
 - ocenę ex ante oraz procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
 - powołanie Zespołu Konsultacyjnego, obejmującego kluczowych partnerów, zarówno z poziomu regionalnego, jak i centralnego;
 - opracowanie trzech projektów RPO WP;
 - negocjacje projektu RPO WP ze stroną rządową oraz KE.
3. Procedura negocjacyjna zakończona została w grudniu 2014 r., a decyzja KE zatwierdzająca Program została wydana w dniu 12 lutego 2015 r.

RPO WP posiada budżet w wysokości 1,86 mld euro środków UE, z czego finansowanie z EFRR wynosi 1,34 mld euro, a z EFS – 0,52 mld euro.

Treść RPO WP została opracowana na podstawie wyborów strategicznych, Zobowiązań SWP oraz celów strategicznych/operacyjnych zawartych SRWP i w sześciu RPS. Ze względu na wspomniane wcześniej uwarunkowania formalno-prawne, ale także relatywnie ograniczony budżet Programu, niemożliwe było zawarcie wszystkich planowanych w SRWP/RPS działań w RPO WP. Dążono natomiast do jak najszerzego uwzględnienia w Programie założeń SRWP i RPS, przede wszystkim odnośnie zakresu tematycznego, preferencji dla przedsięwzięć, ukierunkowania terytorialnego interwencji oraz podmiotów realizujących działania. W efekcie, RPO WP stał się narzędziem realizacji – chociażby częściowo – poszczególnych CO SRWP, jak i większości Zobowiązań SWP oraz przedsięwzięć strategicznych zawartych w sześciu RPS.

Obrazuje to poniższa tabela:

Tabela 6. Powiązanie OP i PI RPO WP z poszczególnymi CO SRWP, Zobowiązaniami SWP i Przedsięwzięciami strategicznymi

OP RPO WP	PI RPO WP	CO SRWP	Zobowiązanie SWP	Przedsięwzięcie strategiczne
1. Komerccjalizacja wiedzy	1a (publiczna infrastruktura B+R)	1.1	–	–
	1b (transfer technologii w przedsiębiorstwach)			
2. Przedsiębiorstwa	3a (wsparcie inwestorów)	1.1	– Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów – Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej	Invest in Pomerania
	3b (eksport)	1.1	Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu	Pomorski Broker Eksportowy
	3c (inwestycje w MŚP)	1.1, 2.1	–	–
3. Edukacja	10i (edukacja ogólna i przedszkolna)	2.3	– Uruchomienie regionalnego systemu wsparcia szkół; – Wdrożenie regionalnego systemu wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych; – Wdrożenie regionalnego systemu poradnictwa zawodowego; – Uruchomienie sieci dialogu edukacyjnego w regionie w oparciu o rady oświatowe.	– Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie standardów wsparcia pracy szkoły; – Włączenie wypracowanego w ramach projektu <i>Zdolni z Pomorza</i> systemu wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych do regionalnej polityki edukacyjnej; – Wypracowanie standardów edukacji uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów z zaburzeniami rozwoju.
	10iv (kształcenie zawodowe)	2.1	–	Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnych rynków pracy

4. Kształcenie zawodowe	10a (infrastruktura kształcenia zawodowego)	1.2, 2.1	Realizacja przedsięwzięć prowadzących do przekształcenia trzech najbardziej oddalonych od Trójmiasta ośrodków ponadlokalnych w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym.	Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy.
5. Zatrudnienie	8i (aktywizacja zawodowa)	2.1	Wdrożenie regionalnego systemu poradnictwa zawodowego	—
	8iii (nowe mikroprzedsię biorstwa)	2.1	—	
	8iv (opieka nad dzieckiem do lat 3)	2.3		
	8v (adaptacyjność)	2.1		
	8vi (profilaktyka zdrowotna)	2.4		
	10 iii (kształcenie ustawiczne)	2.1		
6. Integracja	9i (aktywizacja społeczno-zawodowa)	2.1, 2.2	—	—
	9iv (usługi społeczne)	2.2		
	9v (ekonomia społeczna)	2.1		
7. Zdrowie	2c (e-zdrowie)	2.4	— Wdrożenie w szpitalach wieloletniego planu działań w zakresie doskonalenia jakości rzeczywistej usług zdrowotnych; — Stworzenie efektywnej regionalnej sieci szpitali świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne o wysokiej jakości rzeczywistej, przede wszystkim w zakresie chorób cywilizacyjnych.	Pomorskie eZdrowie realizowane dla podmiotów leczniczych SWP.
	9a (infrastruktura zdrowia)			—
8. Konwersja	6c (dziedzictwo kulturowe i turystyka)	1.3	Rozwój regionalnych sieciowych produktów turystycznych obejmujących m.in. małe porty morskie, mariny, szlaki rowerowe i kajakowe oraz śródlądowe	— Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym — Kajakiem przez Pomorze.

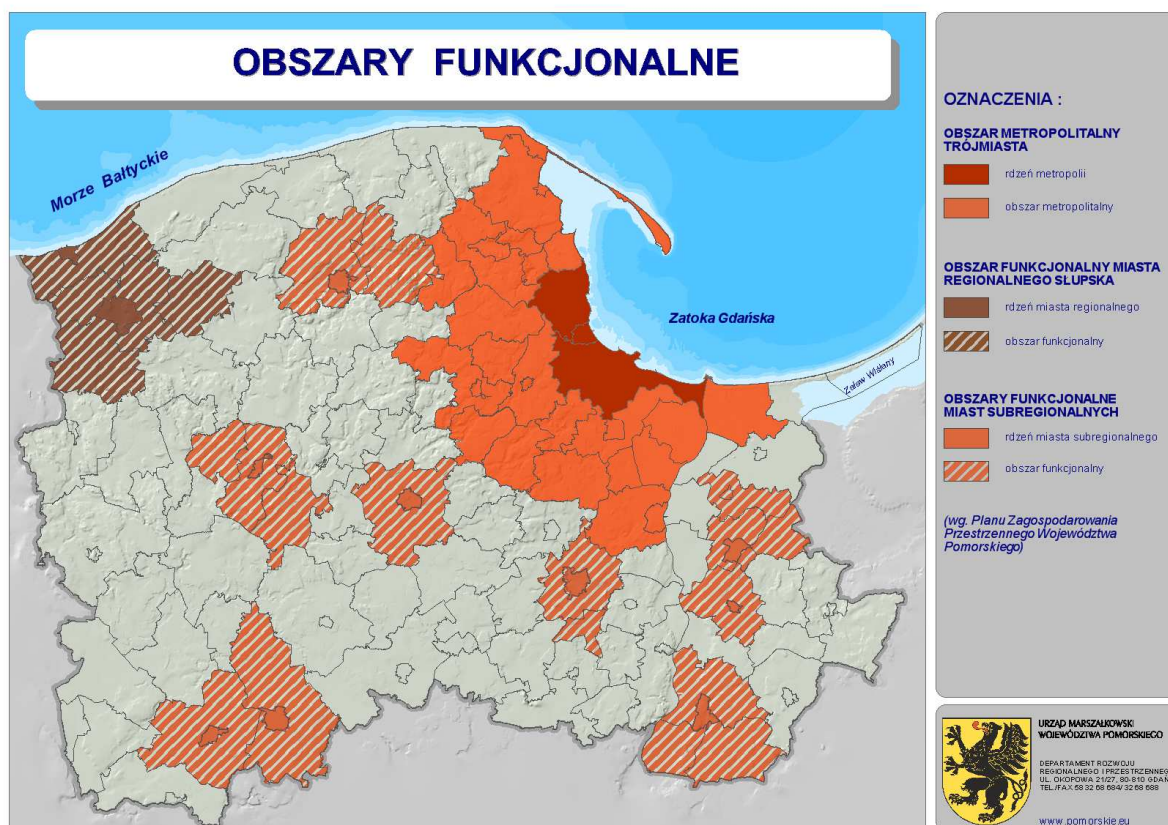
			drogi wodne, a także unikatowe dziedzictwo regionalne i ofertę kulturalną.	– Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej.
	9b (rewitalizacja)	2.2	–	–
9. Mobilność	4e (transport niskoemisyjny)	3.1	–	–
	7b (transport drogowy)			– Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 – Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy południowy – Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy północny
	7d (transport kolejowy)			– Pakiet przedsięwzięć dotyczących rewitalizacji linii kolejowych ważnych dla spójności województwa
10. Energia	4a (OZE, sieci elektroenergetyczne)	3.2	–	–
	4c (efektywność energetyczna)			Termomodernizacja obiektów SWP
	4e (niskoemisyjne źródła ciepła, zaopatrzenie w ciepło, oświetlenie, monitoring powietrza)			–
11. Środowisko	5b (zmiany klimatu, mała retencja)	3.3	–	–
	6a (gospodarka odpadami)			–
	6b (gospodarka wodno-ściekowa)			Poprawa jakości oraz ograniczenie strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim
	6d (różnorodność biologiczna)			Przyjęcie planów ochrony dla parków krajobrazowych na terenie województwa pomorskiego Utworzenie Bałtyckiego Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej Mare Balticum – centrum zmian klimatu

2.2.4. Zintegrowane Porozumienia Terytorialne, w tym Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (ZPT)

1. Jedną z zasad realizacji SRWP jest zasada tematycznego i terytorialnego ukierunkowania interwencji. Oznacza ona, że jednym z narzędzi koncentracji działań rozwojowych będą Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), do których należą m.in. miejskie obszary funkcjonalne (MOF). Z zasady tej wynika m.in. konieczność kształtowania strategicznej interwencji w oparciu o zintegrowane podejście terytorialne, które polega na zastosowaniu – tam, gdzie to możliwe i uzasadnione – powiązanych ze sobą, uzupełniających się i ściśle ukierunkowanych „pakietów” przedsięwzięć wynikających z całościowego podejścia do zarządzania obszarami funkcjonalnymi i rozwiązywania charakterystycznych dla nich problemów rozwojowych.
2. SRWP zarysowała również konkretne narzędzie zintegrowanego podejścia terytorialnego, stanowiąc, że do MOF zastosowana będzie partnerska i negocjacyjna formuła zintegrowanych porozumień terytorialnych (ZPT), zawieranych pomiędzy Samorządem Województwa a reprezentacją danego MOF. Reprezentacja MOF obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, partnerów społeczno-gospodarczych, szkoły wyższe (inne instytucje edukacyjne i naukowe), organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu i przedsiębiorców. SRWP przesądza, że ZPT muszą być oparte na analizie problemów rozwojowych i konsensusie co do wspólnego interesu partnerów, a ich efektem powinny być uzgodnione i spójne pakiety przedsięwzięć z różnych obszarów tematycznych, służące wykorzystaniu szans rozwojowych i przełamaniu barier cechujących dany obszar.
3. Lokalizacja oraz zasięg terytorialny miejskich obszarów funkcjonalnych określone zostały w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (uchwała nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26.10.2009 r.). Wyznaczono następujące MOF: Obszar Metropolitalny Trójmiasta, MOF ośrodka regionalnego Słupska i MOF ośrodków subregionalnych Chojnice-Człuchów, Kwidzyn, Lębork, Malbork, Starogard Gdański, Kościerzyna i Bytów.

Ryc. 1. Miejskie obszary funkcjonalne w województwie pomorskim

4. W oparciu o Koncepcję Zrównoważonej Polityki Miejskiej Województwa Pomorskiego (uchwała nr 247/226/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 5 marca 2013 r.) oraz postanowienia sześciu RPS uszczegółowione zostało tematyczne ukierunkowanie interwencji adresowanej do poszczególnych MOF. Na tej podstawie przygotowane zostały stanowiska negocjacyjne Samorządu Województwa Pomorskiego (SWP) dla każdego z MOF. Stanowiły one punkt wyjścia do podjęcia negocjacji prowadzących do zawarcia ZPT dla każdego z MOF.
5. Równolegle względem procesu definiowania podstaw strategiczno-koncepcyjnych, określone zostały proceduralne ramy negocjowania ZPT. Ramy te przyjęły formę ustaleń dotyczących trybu i zasad realizacji ZPT/ZIT, zawartych w dokumencie pt. Plan zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (uchwała nr 1408/310/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 grudnia 2013 r.). Dokument ten, poza sposobem zorganizowania negocjacji na poziomie SWP oraz samą procedurą negocjacji, określił również wymogi organizacyjne, jakie powinny być spełnione przez podmioty reprezentujące MOF (m.in. w postaci powołania tzw. Wspólnej Reprezentacji MOF, podejmującej decyzje jednomyślnie), a także wskazał elementy, które powinny być uwzględnione w stanowisku negocjacyjnym reprezentacji MOF
6. Umowa Partnerstwa, na podstawie przepisów wspólnotowych ustanowiła specyficzny instrument wsparcia dla obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w postaci tzw. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Biorąc pod uwagę konieczność uwzględnienia przyjętych na poziomie europejskim i krajowym szczególnych wymogów związanych z zastosowaniem tego instrumentu, proces uzgodnień z partnerami reprezentującymi Obszar Metropolitalny Trójmiasta (OMT), stanowiący odpowiednik

„obszaru funkcjonalnego miasta wojewódzkiego” w rozumieniu Umowy Partnerstwa, został zorganizowany odrębnie w stosunku do negocjowania ZPT z reprezentacjami pozostałych 8 MOF. Pomimo tej odrębności, realizacja ZIT w maksymalnym możliwym stopniu została oparta na zasadach wypracowanych i określonych w stosunku do ZPT.

7. Negocjacje z reprezentacjami 8 MOF toczyły się od lipca 2013 r. do lipca 2014 r.

Tabela 7. Kalendarium negocjacji ZPT

Etap	Termin
Wstępne Stanowiska negocjacyjne MOF	lipiec 2013 r.
Spotkania robocze („prenegocjacje”) ZPT	lipiec – sierpień 2013 r.
Uzupełnienie wstępnych Stanowisk negocjacyjnych MOF	wrzesień 2013 r.
I Stanowisko negocjacyjne SWP (obszary tematyczne, kryteria)	październik 2013 r.
I runda negocjacji ZPT	październik – listopad 2013 r.
Oficjalne Stanowiska negocjacyjne MOF	listopad – grudzień 2013 r.
II runda negocjacji ZPT	listopad – grudzień 2013 r.
Weryfikacja Stanowisk negocjacyjnych MOF (dwukrotna)	grudzień 2013 r. – luty 2014 r.
III runda negocjacji ZPT	marzec – kwiecień 2014 r.
Zaktualizowane Stanowisko negocjacyjne SWP	marzec 2014 r.
IV runda negocjacji ZPT	maj – czerwiec 2014 r.
Paraflowanie ZPT dla 7 MOF	lipiec 2014 r.
Paraflowanie ZPT dla MOF Kościerzyna	październik 2014 r.
Podpisanie ZPT (planowane)	I kw. 2015 r.

8. W wyniku negocjacji z każdym z 8 MOF, strony wstępnie uzgodniły nadanie priorytetowego charakteru konkretnym przedsięwzięciom, które zostały bezpośrednio wpisane do odpowiedniego ZPT. Priorytetowy charakter przedsięwzięć przekładał się będzie na preferencje w systemie wyboru projektów do RPO WP 2014-2020 bądź też – w przypadku przedsięwzięć, które zidentyfikowano jako kwalifikujące się do wsparcia z krajowych programów operacyjnych – na podejmowane przez strony wspólne starania o pozyskanie dla nich dofinansowania z tych źródeł. Ponadto, strony uzgodniły ścieżkę identyfikacji i realizacji projektów z zakresu rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich oraz zasady udziału partnerów z MOF w przedsięwzięciach strategicznych inicjowanych przez SWP.
9. Podsumowanie negocjacji z 8 MOF w odniesieniu do przedsięwzięć uzgodnionych jako objęte preferencjami w systemie wyboru do RPO WP 2014-2020 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Podsumowanie negocjacji z MOF w odniesieniu do przedsięwzięć uzgodnionych jako objęte preferencjami

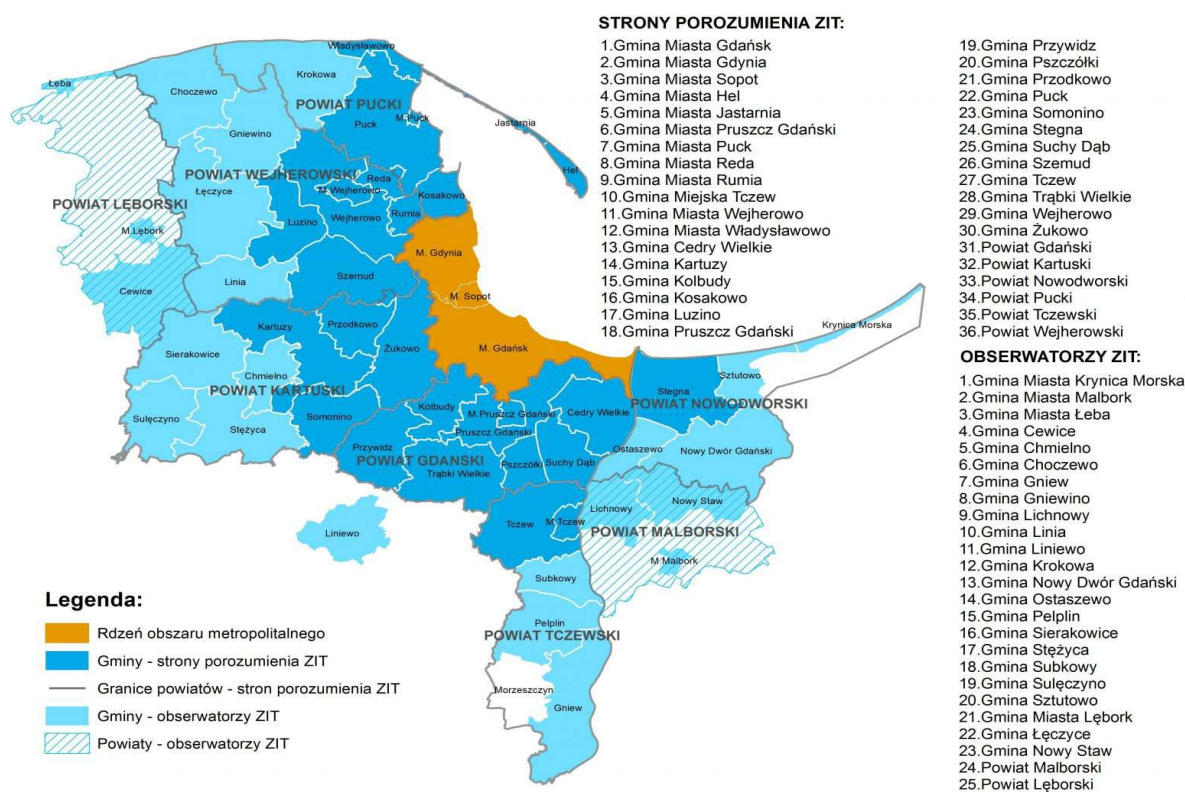
Lp.	Miejski Obszar Funkcjonalny	Liczba uzgodnionych przedsięwzięć	Szacunkowa wartość przedsięwzięć w zł.	Maks. wartość wsparcia z RPO WP 2014-2020 w zł.
1.	Bytów	8	78 044 800	53 300 000
2.	Chojnice-Człuchów	12	232 609 233	175 500 000
3.	Kościerzyna	5	98 600 000	56 600 000
4.	Kwidzyn	4	56 300 000	32 500 000
5.	Lębork	7	111 670 000	75 900 000
6.	Malbork	7	161 306 798	103 000 000
7.	Słupsk	12	354 089 379	212 700 000
8.	Starogard Gdański	6	118 270 000	77 000 000
RAZEM		61	1 210 898 210	786 500 000

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

1. ZIT jest instrumentem wprowadzonym na podstawie przepisów wspólnotowych do Polityki Spójności UE na lata 2014-2020. Ramowe zasady zastosowania ZIT w ramach programów operacyjnych zostały ustalone na poziomie krajowym, przy czym poszczególnym instytucjom zarządzającym dla regionalnych programów operacyjnych (IZ RPO) pozostawiona zostanie możliwość szczegółowego określenia mechanizmów zastosowania tego instrumentu na poziomie województwa.
2. Zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa, w RPO obligatoryjna jest realizacja ZIT w odniesieniu do miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (tzw. ZIT wojewódzkie). W przypadku Województwa Pomorskiego obszarowi temu odpowiada Obszar Metropolitalny Trójmiasta (OMT).
3. Umowa Partnerstwa przesądza, że w przypadku RPO WP obligatoryjne jest alokowanie na ZIT co najmniej 189,4 mln euro ze środków EFRR oraz co najmniej 26,4 mln euro ze środków EFS (łącznie: co najmniej 215,8 mln euro).
4. Uruchomienie środków na realizację ZIT jest uzależnione od spełnienia przez jednostki lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru funkcjonalnego następujących warunków:
 - zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa, czyli powołanie Związku ZIT, który pełni funkcję wspólnej reprezentacji władz miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, który może mieć m.in. formę związku komunalnego, stowarzyszenia lub porozumienia;
 - przygotowanie Strategii ZIT, zawierającej diagnozę problemów i potencjałów rozwojowych obszaru, a także spójny zestaw powiązanych ze sobą działań wraz z wykazem strategicznych przedsięwzięć rozwojowych.
5. Prowadzone na poziomie Samorządu Województwa prace nad wdrożeniem mechanizmu ZIT w województwie pomorskim przebiegały w następujących kierunkach:

- określenie ram organizacyjnych i podstaw proceduralnych;
 - przygotowanie odpowiednich zapisów w RPO WP;
 - uzgadnianie (preselekcja) ze Związkiem ZIT pakietu przedsięwzięć strategicznych ZIT
 - udział w prowadzonych przez Związek ZIT pracach nad Strategią ZIT.
6. Przyjęto, że ramy organizacyjne i podstawy proceduralne wdrożenia ZIT będą bazować na zasadach określonych dla ZPT dla MOF w dokumencie pt. Plan zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Stosowane one będą odpowiednio, z uwzględnieniem modyfikacji wynikających z wymogów wspólnotowych i krajowych.
7. SWP uczestniczył z głosem doradczym i moderacyjnym w wypracowaniu przez partnerów ZIT „Porozumienia w sprawie realizacji ZIT w Obszarze Metropolitalnym”. Zostało ono zawarte w dniu 14 lutego 2014 r. pomiędzy 36 jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru OMT w granicach wynikających z dokumentów SWP oraz zapisów RPO WP, z udziałem partnerów społecznych, akademickich i gospodarczych oraz 25 innych jednostek samorządu terytorialnego, które otrzymały w ramach porozumienia status obserwatora.
8. W RPO WP przesądzono, że realizowany będzie tylko jeden ZIT i został on przewidziany wyłącznie dla OMT. Zasięg OMT określono w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego*. RPO WP przewiduje przy tym zasadę elastyczności, zgodnie z którą w uzasadnionych przypadkach projekty identyfikowane w ramach mechanizmu ZIT mogą wykraczać poza obszar realizacji ZIT, obejmując działania realizowane na obszarze gmin sąsiednich (obserwatorów Związku ZIT) i angażując partnerów z obszaru tych gmin. Obszar realizacji instrumentu ZIT oraz zasięg terytorialny Związku ZIT z uwzględnieniem obserwatorów jest następujący:

Ryc. 2. Obszar realizacji instrumentu ZIT oraz zasięg terytorialny Związku ZIT

9. W oparciu o ustalenia SRWP oraz sześciu RPS, dokument RPO WP przesądził o zakresie tematycznym wsparcia w ramach ZIT, jak również o wysokości całkowitej alokacji na instrument ZIT (259, 3 mln euro) oraz o strukturze tej alokacji w podziale na fundusze (EFRR, EFS) i poszczególne Osie Priorytetowe (OP) programu. Ustalenia w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9. Zakres tematyczny i wysokość alokacji w ramach ZIT

Osie Priorytetowe RPO WP		Wkład UE (mln EUR)	
		Alokacja ogółem	W tym ZIT
1.	Komercjalizacja wiedzy (EFRR)	139,9	0
2.	Przedsiębiorstwa (EFRR)	174,6	7,9
3.	Edukacja (EFS)	119,6	0
4.	Kształcenie zawodowe (EFRR)	68,7	0
5.	Zatrudnienie (EFS)	225,5	41,5
6.	Integracja (EFS)	114,3	24,3
7.	Zdrowie (EFRR)	105,0	6,9
8.	Konwersja (EFRR)	159,0	41,3
9.	Mobilność (EFRR)	357,2	74,4
10.	Energia (EFRR)	214,9	62,9
11.	Środowisko (EFRR)	120,9	0
12.	Pomoc techniczna (EFS)	65,2	0
RAZEM		1 864,8	259,3

10. Zgodnie z zapisami RPO WP, całość interwencji przewidywanej w ramach ZIT powinna mieć wymiar strategiczny. W związku z tym przewiduje się realizację wyłącznie przedsięwzięć określonych w Strategii ZIT, wprowadzających kompleksowe i spójne dla całego obszaru ZIT rozwiązania.
11. Proces preselekcji przedsięwzięć strategicznych ZIT prowadzony jest w powiązaniu z pracami nad Strategią ZIT, w oparciu o odpowiednio stosowane zasady i procedury przyjęte dla ZPT. Stosowane w tym celu formy obejmowały m.in. oficjalne spotkania negocjacyjne pomiędzy przedstawicielami Samorządu Województwa a Związkiem ZIT, tematyczne spotkania robocze, jak również warsztaty strategiczne. Kalendarium prac w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10. Kalendarium prac Samorządu Województwa ze Związkiem ZIT

Etap	Termin
Spotkania robocze	lipiec - sierpień 2013 r.
I Stanowisko negocjacyjne SWP (obszary tematyczne, kryteria)	październik 2013 r.
I runda negocjacji ZIT	listopad 2013 r.
Spotkanie robocze	grudzień 2013 r.
I Warsztaty nt. Strategii ZIT (ramy strategii, kryteria wyboru przedsięwzięć, identyfikacja i hierarchizacja przedsięwzięć)	styczeń 2014 r.
Uzgodnienie przez OMT/Związek ZIT wstępnych zarysów fiszek przedsięwzięć proponowanych do realizacji w ramach ZIT	styczeń 2014 r.
II runda negocjacji	styczeń 2014 r.
Spotkanie robocze	luty 2014 r.
Porozumienie ZIT	luty 2014 r.
II Warsztaty z OMT/Związkiem ZIT ws. Strategii ZIT	luty 2014 r.
III runda negocjacji	marzec 2014 r.
Stanowisko negocjacyjne OMT/Związku ZIT	kwiecień 2014 r.
Spotkanie robocze	kwiecień 2014 r.
Przekazanie fiszek przedsięwzięć do KT (w trybie konsultacji społecznych)	maj 2014 r.
IV runda negocjacji	maj 2014 r.
Spotkanie robocze	maj 2014 r.
Zaktualizowane stanowisko Związku ZIT (fiszki) do KT	czerwiec 2014 r.
Spotkanie z Pracodawcami Pomorza oraz Rektorami uczelni (ustalenie sposobu wyłaniania przedsięwzięć realizowanych we współpracy uczelnia-biznes do ZIT)	czerwiec 2014 r.
Spotkania robocze	czerwiec 2014 r.
Spotkania ws. przedsięwzięć do ZIT i KT	czerwiec 2014 r.
Przekazanie uwag UMWP do fiszek ZIT	lipiec 2014 r.
Spotkania ws. przedsięwzięć do ZIT	lipiec 2014 r.
Przekazanie zaktualizowanych fiszek ZIT	sierpień 2014 r.
Spotkanie ws. przedsięwzięć kolejowych	wrzesień 2014 r.
Przekazanie uwag UMWP do fiszek ZIT	październik 2014 r.
Spotkanie z MIR ws. strategii ZIT	listopad 2014 r.
Spotkania ws. przedsięwzięć do ZIT	styczeń 2015 r.
Przyjęcie Strategii ZIT (planowane)	I kw. 2015

12. Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, jak również dokumentu RPO WP, Strategia ZIT powinna identyfikować również tzw. przedsięwzięcia komplementarne, tj. kwalifikujące się do wsparcia w ramach innych niż RPO WP instrumentów finansowych, w tym przede wszystkim w ramach PO IiŚ (w zakresie transportu zbiorowego oraz efektywności energetycznej). Projekty te powinny być uzgodnione pomiędzy Związkiem ZIT i właściwymi IZ oraz potwierdzone postanowieniami KT, zawartego ze stroną rządową, odpowiadającą za krajowe programy operacyjne.

2.3. Nakłady finansowe powiązane z realizacją SRWP

W latach 2013-2014 w Pomorskim prowadzona była interwencja publiczna zasilana zarówno środkami UE, jak i środkami budżetu województwa. Część z tych środków można przypisać bezpośrednio realizacji celów SRWP.

2.3.1. Środki UE oraz współfinansowanie ze źródeł krajowych⁴

Informacje ogólne

1. W latach **2010-2014** na realizację **12,2 tys. przedsięwzięć**, współfinansowanych ze środków UE i powiązanych z celami SRWP, przeznaczono **30,7 mld zł**. Wartość dofinansowania wyniosła 16,8 mld zł.

Tabela 11. Podział nakładów wg CS SRWP

Cel strategiczny	Liczba przedsięwzięć		Nakłady	
	szt.	SRWP = 100%	tys. zł	SRWP = 100%
Nowoczesna gospodarka	5 812	47,7%	7 404 057	24,1%
Aktywni mieszkańcy	5 453	44,7%	3 077 307	10,0%
Atrakcyjna przestrzeń	928	7,6%	20 209 383	65,9%
Razem	12 193	100%	30 690 747	100%

2. Pod względem **liczby przedsięwzięć**, na pierwszym miejscu znalazł się **CS 1**, przede wszystkim ze względu na bardzo dużą liczbę inicjatyw dotyczących modernizacji gospodarstw rolnych oraz tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw realizowanych w ramach PROW przez indywidualnych rolników. **Najmniej przedsięwzięć** przypadło na **CS 3**.
3. Pod względem **nakładów ogółem dominował CS 3**, z uwagi na inwestycyjny i infrastrukturalny charakter powiązanych z nim przedsięwzięć. **Najmniej nakładów** przypadło na projekty powiązane z **CS 2**.

Tabela 12. Podział nakładów wg programów UE perspektywy finansowej 2007-2013

Program UE	Liczba przedsięwzięć		Nakłady		
	szt.	SRWP =100%	Ogółem		Dofinansowanie UE (tys. zł)
			tys. zł	SRWP =100%	
PO IŚ	155	1,3%	17 092 983	55,7%	9 163 751
PO IG	989	8,1%	3 064 102	10,0%	1 274 326
PO KL	1 831	15,0%	1 688 754	5,5%	1 389 017
RPO WP 2007-2013	1 142	9,4%	4 398 282	14,3%	2 406 243
EWT	79	0,6%	121 585	0,4%	105 867
PROW	6 118	50,2%	3 082 725	10,0%	1 771 543
PO Ryby	1 879	15,4%	1 242 316	4,1%	699 606
Razem	12 193	100%	30 690 747	100%	16 810 353

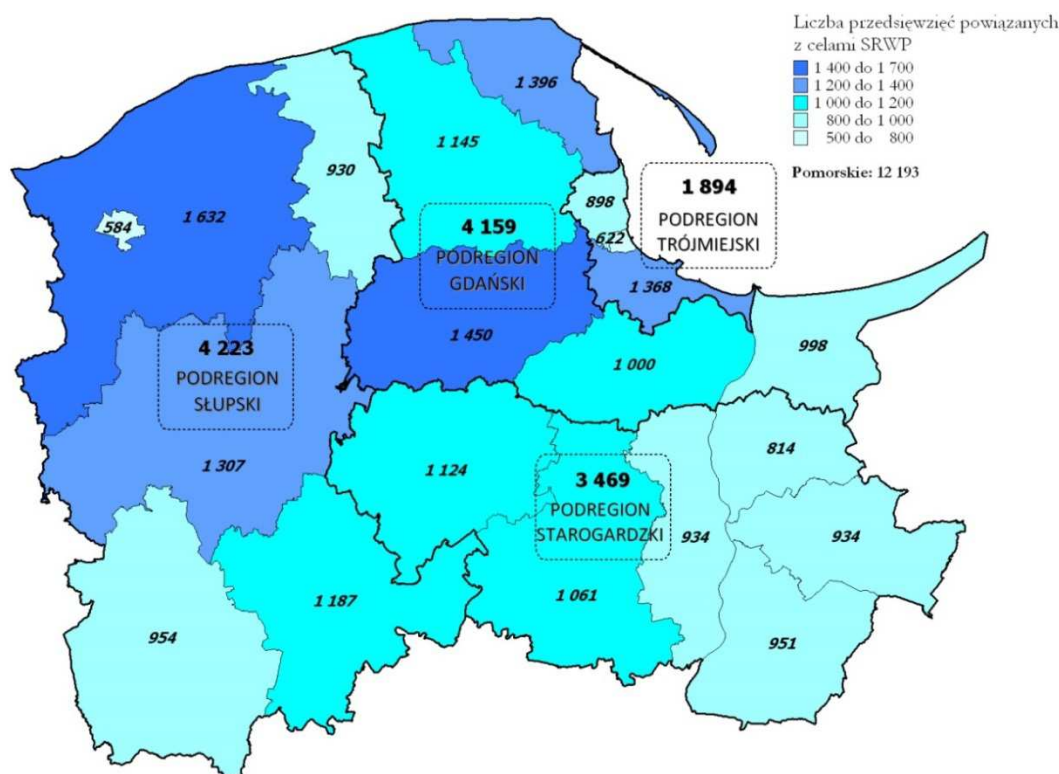
⁴ Informacje zawarte w niniejszym rozdziale dotyczą wpisujących się w cele SRWP przedsięwzięć, których realizacja rozpoczęła się w latach 2010-2014 i była wspierana środkami UE w ramach PO IŚ, PO IG, PO KL, RPO WP, EWT, PROW i PO Ryby. Dane wyjściowe pochodzą od instytucji zarządzających (wg stanu na dzień 30 czerwca 2014 r.).

4. Pod względem **wartości przedsięwzięć** zdecydowanie przeważały środki **PO IS**, głównie ze względu na przedsięwzięcia dotyczące rozwoju transportu kolejowego, morskiego oraz sieci drogowej TEN-T. Na drugim miejscu znalazł się **RPO WP 2007-2013**, którego środki przeznaczono przede wszystkim na rozwój regionalnej infrastruktury drogowej i kolejowej, transport zbiorowy oraz infrastrukturę ochrony środowiska.
5. Pod względem **liczby przedsięwzięć** zdecydowaną większość stanowiły projekty współfinansowane ze środków **PROW** i dotyczyły one przede wszystkim modernizacji gospodarstw rolnych, wdrażania lokalnych strategii rozwoju w ramach LEADER oraz tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw.
6. Średnia wartość **nakładów na 1 mieszkańca** wyniosła **13,4 tys. zł**.

Rozkład przestrzenny

1. W latach 2010-2014 **najwięcej przedsięwzięć** powiązanych z celami SRWP przypadło na **obszar funkcjonalny Słupska**, powiat **kartuski i pucki** (m.in. ze względu na znaczne zaangażowanie w pozyskiwanie środków na modernizację rolnictwa i rybołówstwa) oraz **Gdańsk** jako centrum życia społeczno-gospodarczego regionu. Znaczne ilości przedsięwzięć realizowano także w powiatach bytowskim, chojnickim, wejherowskim, kościerskim, starogardzkim i gdańskim. **Najmniej przedsięwzięć** realizowano w **Sopocie**.
2. W układzie podregionów, **największą liczbę inicjatyw** podjęto w **podregionie słupskim i gdańskim**, a **najmniej** w **podregionie trójmiejskim**.

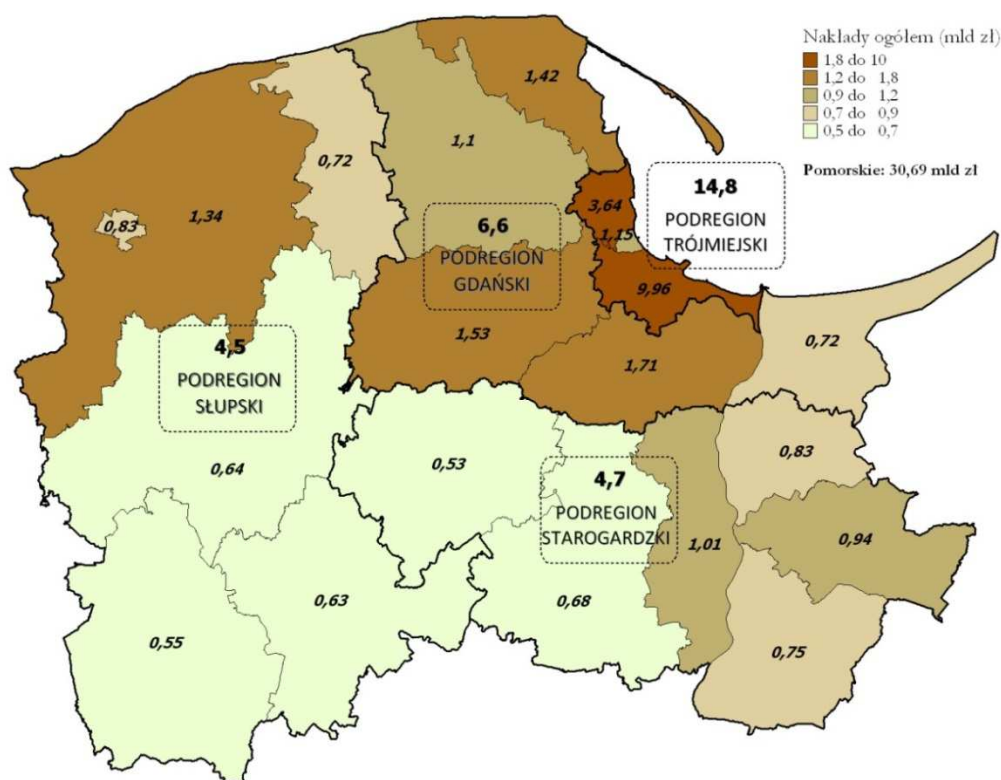
Ryc. 3. Liczba przedsięwzięć powiązanych z celami SRWP ⁵

⁵ Ryciny nie uwzględniają projektów obejmujących swym zasięgiem całe województwo.

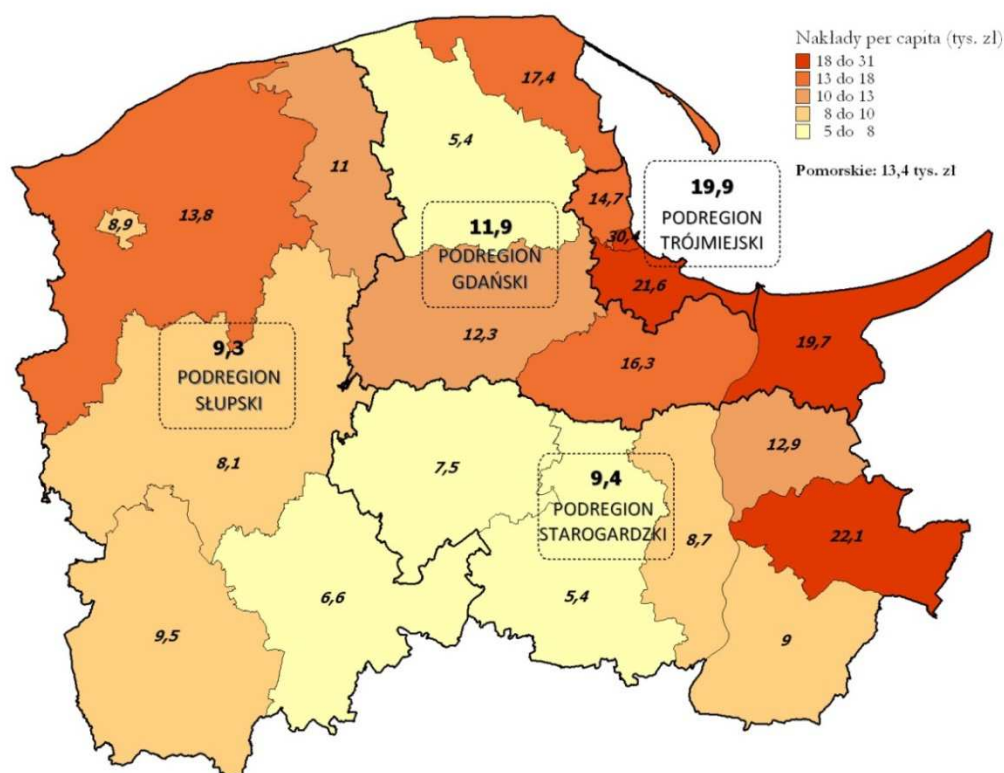
3. **Najwięcej środków ogółem** przypadło na **Gdańsk i Gdynię**, a także na obszar funkcjonalny Słupska, powiaty gdański, kartuski, pucki, Sopot, wejherowski, tczewski i sztumski. Wiąże się to m.in. z realizacją na tych obszarach największych i najbardziej kapitałochłonnych inwestycji o znaczeniu regionalnym/ponadregionalnym np. budowy drogi ekspresowej S7 (Południowa Obwodnica Miasta Gdańska), połączenia Portu Lotniczego z Portem Morskim Gdańsk – Trasa Słowackiego, modernizacji linii kolejowej E-65, Pomorskiej Kolei Metropolitalnej, Podziemnego Magazynu Gazu w Kosakowie, gazociągu Szczecin – Gdańsk, rozbudowy Portu Lotniczego w Gdańsku. **Najmniej środków** przypadło na powiaty **kościerski i człuchowski**.

Ryc. 4. Nakłady ogółem (mld zł)

4. Pod względem **środków** przypadających na 1 mieszkańca **dominował Sopot** oraz powiat sztumski, Gdańsk i powiat nowodworski. **Najmniejsze wartości** zanotowały powiaty **starogardzki i wejherowski**. Wskaźnik zróżnicowania powiatowego wyniósł prawie 6:1 (Sopot : powiat starogardzki).
5. W układzie podregionów, zarówno pod względem **środków ogółem**, jak i na 1 mieszkańca **dominował podregion trójmiejski**, a **najniższe wartości** zanotował **podregion słupski**. Przy czym pod względem środków na 1 mieszkańca zróżnicowanie na poziomie podregionów było mniejsze niż w przypadku rozkładu środków ogółem.

Ryc. 5. Nakłady *per capita* (tys. zł)

Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA

Tabela 13. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 1

Cel operacyjny		Liczba przedsięwzięć		Nakłady	
		szt.	CS 1 = 100%	tys. zł	CS 1 = 100%
CO 1.1.	Wysoka efektywność przedsiębiorstw	5 644	97,1%	6 148 046	83,0%
CO 1.2.	Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	74	1,3%	610 538	8,3%
CO 1.3.	Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	94	1,6%	645 473	8,7%
Razem		5 812	100%	7 404 057	100%

- Największe nakłady** na finansowanie działań sprzyjających rozwojowi gospodarczemu regionu pochodziły z **PO IG** i zostały przeznaczone głównie na przedsięwzięcia dotyczące B+R i inwestycje w innowacje. Na drugim miejscu znalazł się **RPO WP 2007-2013**.
- Pod względem liczby przedsięwzięć**, najwięcej inicjatyw zostało sfinansowanych ze środków **PROW oraz PO Ryby**. Były to głównie projekty dotyczące modernizacji gospodarstw rolnych, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz rozwoju obszarów rybackich.
- Średnia wartość **nakładów na 1 mieszkańca** to **3,2 tys. zł**.
- Powiaty, na które przypada:
 - najwięcej środków *per capita*** – słupski, pucki, człuchowski;
 - najmniej środków *per capita*** – malborski, kwidzyński, wejherowski.

5. **Wskaźnik zróżnicowania powiatowego** środków przypadających **na 1 mieszkańca** wyniósł **3:1** (powiat słupski : powiat wejherowski).

6. Przykładowe **projekty flagowe**⁶ zgodne z CS 1:

- *Szerokopasmowe pomorskie - budowa sieci szkieletowo - dystrybucyjnej na terenie województwa pomorskiego,*
- *Centrum Nanotechnologii Politechniki Gdańskiej,*
- *Stworzenie nowoczesnej infrastruktury technicznej dla realizacji programu kształcenia Inżynierów Przyszłości w Politechnice Gdańskiej,*
- *Budowa Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku,*
- *Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I,*
- *Rozbudowa Teatru Muzycznego im. Danuty Baduszkowej w Gdyni,*
- *Kompleksowy Program Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej - utworzenie Centrum Aktywności Twórczej w Ustce oraz Interdyscyplinarnej Galerii Sztuki Nowych Mediów w Słupsku.*

Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Tabela 14. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 2

Cel operacyjny		Liczba przedsięwzięć		Nakłady	
		szt.	CS 2 = 100%	tys. zł	CS 2 = 100%
CO 2.1.	Wysoki poziom zatrudnienia	2 810	51,5%	1 147 856	37,3%
CO 2.2.	Wysoki poziom kapitału społecznego	1 877	34,4%	1 070 975	34,8%
CO 2.3.	Efektywny system edukacji	690	12,7%	574 354	18,7%
CO 2.4.	Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	76	1,4%	284 122	9,2%
Razem		5 453	100%	3 077 307	100%

1. **Największe nakłady** na finansowanie przedsięwzięć dotyczących rozwoju społecznego województwa pochodziły z **PO KL**, w tym najwięcej środków przeznaczono na działania dotyczące rozwoju kwalifikacji zawodowych, kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach, wyrównywania szans edukacyjnych oraz przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Duże znaczenie miały także środki **RPO WP 2007-2013**.

2. **Pod względem liczby przedsięwzięć**, najwięcej inicjatyw zostało sfinansowanych ze środków **PROW**. Były to głównie projekty dotyczące wdrażania lokalnych strategii rozwoju w ramach LEADER.

3. Średnia wartość **nakładów na 1 mieszkańca** to **1,3 tys. zł**.

4. Powiaty, na które przypada:

- **najwięcej środków per capita** – Sopot, nowodworski, sztumski;
- **najmniej środków per capita** – Gdańsk, wejherowski, Gdynia.

⁶ Przykładowe przedsięwzięcia realizowane w ramach danego CS, które w sposób najbardziej pełny wpisywały się w treść SRWP w danym zakresie. Wybrano projekty o regionalnym (ponadregionalnym) zasięgu oddziaływania, ale także, w stosownych przypadkach, projekty o mniejszym wymiarze finansowym, realizowane z pożytkiem dla społeczności lokalnych.

5. **Wskaźnik zróżnicowania powiatowego** środków przypadających **na 1 mieszkańca** wyniósł **4:1** (Sopot : Gdynia).

6. Przykładowe **projekty flagowe** zgodne z CS 2:

- *Pomorskie – dobry kurs na edukację. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku,*
- *Na pomoc pracy – niwelowanie negatywnych skutków procesów restrukturyzacyjnych w województwie pomorskim,*
- *Wielowymiarowy model wsparcia i identyfikacji kompetencji zawodowych,*
- *Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej na podstawie doświadczeń polsko-szkockich (Czas na Młodzież),*
- *MOS-T w przyszłość. Wypracowanie nowych form aktywizacji zawodowej dla wychowanków młodzieżowych ośrodków socjoterapii,*
- *Dojrzała przedsiębiorczość – innowacyjny model preinkubacji przedsiębiorczej osób 50+,*
- *Rewitalizacja Traktu Książęcego w Słupsku w obrębie I obszaru problemowego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2009-2015,*
- *Centrum Hewelianum. Budowa kompleksu edukacyjno-rekreacyjnego w Gdańsku. Etap I B,*
- *Za rękę z Einsteinem (edycja II),*
- *Rozbudowa części zabiegowej Gdyniejskiego Centrum Onkologii przy Szpitalu Morskim im. PCK w Gdyni wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i wyposażenia.*

Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Tabela 15. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 3

Cel operacyjny		Liczba przedsięwzięć		Nakłady	
		szt.	CS 3 = 100%	tys. zł	CS 3 = 100%
CO 3.1.	Sprawny system transportowy	138	14,9%	13 470 508	66,7%
CO 3.2.	Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	137	14,8%	3 133 182	15,5%
CO 3.3.	Dobry stan środowiska	653	70,3%	3 605 693	17,8%
Razem		928	100%	20 209 383	100%

1. **Największe nakłady** na finansowanie przedsięwzięć odnoszących się do CS 3 pochodziły ze środków **PO IŚ**, w tym najwięcej środków przeznaczono na działania dotyczące rozwoju transportu kolejowego, morskiego, sieci drogowej TEN-T oraz transportu miejskiego w obszarze metropolitalnym. Na drugim miejscu znalazły się środki **RPO WP 2007-2013**.

2. **Pod względem liczby przedsięwzięć**, najwięcej inicjatyw zostało sfinansowanych ze środków **PROW**. Były to m.in. działania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich.

3. Średnia wartość **nakładów na 1 mieszkańca** to **8,8 tys. zł**.

4. Powiaty, na które przypada:

- **najwięcej środków per capita** – Sopot, Gdańsk, sztumski;
- **najmniej środków per capita** – wejherowski, chojnicki, starogardzki.

5. **Wskaźnik zróżnicowania powiatowego** środków przypadających **na 1 mieszkańca** wyniósł **17:1** (Sopot : powiat starogardzki).

6. Przykładowe **projekty flagowe** zgodne z CS 3:

- *Budowa drogi ekspresowej S7, odcinek Gdańsk (A1) - Koszwały (Południowa Obwodnica Miasta Gdańska),*
- *Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I - rewitalizacja "Kolei Kokoszkowskiej" Faza II - realizacja przedsięwzięcia,*
- *Port Lotniczy w Gdańsku - budowa drugiego terminalu pasażerskiego wraz z infrastrukturą oraz rozbudowa i modernizacja infrastruktury lotniskowej i portowej,*
- *Rewitalizacja i modernizacja tzn. „Kościerskiego korytarza kolejowego” - odcinka Kościerzyna - Gdynia linii kolejowej nr 201,*
- *Rewitalizacja i modernizacja tzn. "Helskiego korytarza kolejowego" - linii kolejowej nr 213 Reda – Hel,*
- *Kawernony Podziemny Magazyn Gazu Kosakowo,*
- *Termomodernizacja siedmiu szpitali Województwa Pomorskiego,*
- *Gdański projekt wodno-ściekowy etap II,*
- *Regionalny System Gospodarki Odpadami Tczew,*
- *Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław - Etap I.*

2.3.2. Środki budżetu województwa

1. Zgodnie z zapisami SRWP nie mniej niż 80% środków budżetu województwa pomniejszonych o wydatki bieżące powinno być bezpośrednio skierowanych na przedsięwzięcia związane z realizacją celów SRWP. Biorąc to pod uwagę, oszacowano nakłady SWP na realizację SRWP zarówno w formie inwestycji własnych, jak i wkładu do projektów unijnych. W roku 2013 wyniosły one prawie 213 mln zł, a w roku 2014 zamknęły się kwotą ok. 162 mln zł. Oznacza to, że na realizację SRWP w latach 2013-2014 przeznaczono odpowiednio 76% i 44% środków budżetu pomniejszonych o wydatki bieżące.

Tabela 16. Środki budżetu województwa przeznaczone na realizację SRWP

Rok	Środki budżetu województwa przeznaczone na realizację SRWP (tys. zł)	Dochody ogółem pomniejszone o wydatki bieżące	
		tys. zł	%
2013	212 690	281 772	76%
2014	162 309	364 745	44%
RAZEM	374 999	646 517	57%

2. SWP jako podmiot odpowiedzialny za realizację SRWP brał udział w realizacji wszystkich Celów strategicznych. Pod względem nakładów z budżetu województwa na pierwszym miejscu znalazł się CS 3 Atrakcyjna przestrzeń, na który przypadło łącznie prawie 265 mln zł (ponad 70 % nakładów) przede wszystkim ze względu na inwestycyjny i infrastrukturalny

charakter realizowanych w jego ramach przedsięwzięć Natomiast najmniej nakładów budżet województwa poniósł z tytułu realizacji CS 1 Nowoczesna gospodarka.

Tabela 17. Nakłady budżetu województwa na realizację SRWP wg celów strategicznych

Cel strategiczny	Nakłady ogółem (tys. zł)		SRWP =100%		RAZEM	
	2013	2014	2013	2014	tys. zł	%
Nowoczesna gospodarka	12 820	11 298	6,1%	7,0%	24 118	6,4%
Aktywni mieszkańcy	49 394	36 727	23,2%	22,6%	86 121	23%
Atrakcyjna przestrzeń	150 476	114 284	70,7%	70,4%	264 760	70,6%
RAZEM	212 690	162 309	100,0%	100,0%	374 999	100%

3. Biorąc pod uwagę nakłady z budżetu województwa na Cele operacyjne, najwięcej środków zostało skierowanych na przedsięwzięcia realizowane w ramach CO 3.1 Sprawny system transportowy. Nie zidentyfikowano natomiast wydatków w CO 3.2 i 3.3. W tych Celach SWP ma jednak przede wszystkim rolę inspiratora i koordynatora działań podejmowanych przez partnerów w regionie.

Tabela 18. Nakłady budżetu województwa na realizację SRWP wg celów operacyjnych

Cel operacyjny	Nakłady ogółem (tys. zł)		SRWP =100%		RAZEM	
	2013	2014	2013	2014	tys. zł	%
1.1 Wysoka efektywność przedsiębiorstw	1 715	1 662	0,82%	1,02%	3 377	0,90%
1.2 Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	133	130	0,06%	0,08%	263	0,07%
1.3 Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	10 972	9 506	5,15%	5,86%	20 478	5,46%
2.1 Wysoki poziom zatrudnienia	0	12	0,00%	0,01%	12	0,003%
2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego	5 096	6 690	2,39%	4,12%	11 786	3,14%
2.3 Efektywny system edukacji	648	264	0,30%	0,16%	912	0,24%
2.4 Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	43 651	29 762	20,50%	18,34%	73 413	19,57%
3.1 Sprawny system transportowy	150 476	114 284	70,78%	70,41%	264 760	70,60%
3.2 Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	0	0	0,00%	0,00%	0	0,00%
3.3 Dobry stan środowiska	0	0	0,00%	0,00%	0	0,00%
RAZEM	212 690	162 309	100,00%	100,00%	374 999	100%

3. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE

3.1. Pozytywne zmiany i osiągnięcia związane z realizacją SRWP

1. W oparciu o zapisy SRWP zaprojektowano i uruchomiono sekwencyjny i spójny system prowadzenia polityki rozwoju regionu, którego etapy – SRWP, RPS, RPO WP 2014-2020 i inne instrumenty finansowe – następują po sobie w sposób systematyczny i konsekwentny.
2. Do końca 2014 roku spośród 26 określonych w SRWP Zobowiązań SWP podjęto realizację 25, w tym jedno zrealizowano. Ponadto uruchomiono 26 z planowanych 29 Przedsięwzięć strategicznych. SWP podjął też starania na rzecz realizacji 40 z 58 oczekiwań wobec władz centralnych, a działania na rzecz jednego z oczekiwań zostały podjęte przez władze centralne, bez impulsu ze strony SWP.
3. Znacząco wzrosła spójność i związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy planowaniem strategicznym a rozstrzygnięciami podejmowanymi w związku z programowaniem operacyjnym, głównie w ramach RPO WP. W prace nad RPO WP zostały włączone wszystkie departamenty merytoryczne, kluczowe z punktu widzenia jego zakresu tematycznego.
4. Istotnej poprawie uległa koordynacja wewnątrz struktur SWP. Usprawnione zostały istniejące i uruchomiono nowe formuły współpracy, takie jak ZSS czy Zespoły Zarządzające (ZZ) RPS, które integrują działania wielu departamentów UMWP i podmiotów powiązanych z SWP (np. WUP, WFOŚiGW) wokół wspólnych celów, zobowiązań i przedsięwzięć strategicznych,.
5. Radykalnie zaktywizowana i ujęta w wynikające z SRWP formy została współpraca SWP z partnerami w regionie. Oparto ją na klarownych procedurach związanych przede wszystkim z: uzgadnianiem ZPT/ZIT, opracowaniem stanowiska negocjacyjnego SWP do KT, a także przygotowywaniem i realizacją przedsięwzięć strategicznych oraz zobowiązań SWP (głównie tych, które oparte są na szerokim zaangażowaniu partnerów spoza struktur SWP).
6. Sprawnie i zgodnie z przyjętymi założeniami prowadzono negocjacje ZPT/ZIT z partnerami lokalnymi (MOF/OMT), co zaowocowało wstępnym uzgodnieniem przedsięwzięć priorytetowych predestynowanych do finansowania ze środków UE, głównie w ramach RPO WP 2014-2020. Proces negocjacji wymagał dużego wysiłku merytorycznego i organizacyjnego, w tym ścisłej współpracy w ramach UMWP i solidarnego zaangażowania praktycznie wszystkich jednostek organizacyjnych.
7. Stanowisko negocjacyjne SWP do KT zostało oparte w głównej mierze na priorytetach i przedsięwzięciach przedyskutowanych i ustalonych wcześniej z partnerami lokalnymi przy okazji prac nad SRWP i RPS. Dzięki temu stanowisko to zostało przygotowane sprawnie i bez konfliktów. W znacznym wymiarze znalazło ono odzwierciedlenie w ostatecznie uzgodnionym ze stroną rządową KT, zwłaszcza jeśli chodzi o przedsięwzięcia infrastrukturalne.
8. Prowadzone w związku z SRWP i RPS prace planistyczne i koncepcyjne przyczyniły się do sukcesów negocjacyjnych w rozmowach z KE nt. kształtu RPO WP 2014-2020. Sukcesy te wyróżniają Pomorskie wśród innych regionów i dotyczą m.in. możliwości realizacji dużych, kompleksowych przedsięwzięć w zakresie turystyki, akceptacji KE dla koncepcji interwencji w regionalną sieć drogową, utrzymania specyfiki podejścia do planowanych inwestycji i działań w zakresie tzw. inteligentnych specjalizacji i ochrony zdrowia.

3.2. Zaobserwowane słabości systemu realizacji SRWP

1. Realizacja większości przedsięwzięć strategicznych wskazanych w RPS nie jest przesądzona. Wiąże się to najczęściej z brakiem jednoznacznej identyfikacji źródła ich finansowania, niskim stopniem gotowości realizacyjnej lub też z brakiem potwierdzenia wkładu własnego (dotyczy przedsięwzięć, za które odpowiada SWP).
2. Realizacja zasadniczych celów SRWP, w tym przedsięwzięć strategicznych i zobowiązań SWP, nie znajduje dotychczas wyraźnego odzwierciedlenia w budżecie województwa i wieloletniej prognozie finansowej. Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością zakończenia wcześniej podjętych przez SWP zobowiązań finansowych, a także z wysokimi kosztami dostarczania usług publicznych o znaczeniu regionalnym (m.in. regionalne przewozy pasażerskie, ochrona zdrowia, utrzymanie sieci dróg wojewódzkich, oferta instytucji kultury).
3. Realizacja zobowiązań SWP zawartych w SRWP postępuje stosunkowo wolno i trudno jest przesądzić, czy będą zrealizowane w zakładanych terminach. Dotyczy to zwłaszcza tych zobowiązań, które wiążą się z podjęciem wysiłku finansowego i z koniecznością przebudowy dotychczasowych mechanizmów funkcjonowania samorządowej administracji regionalnej.
4. Oczekiwania wobec władz centralnych w związku z realizacją SRWP okazują się w wielu przypadkach trudne do egzekucji. Dotyczy to zwłaszcza oczekiwań o charakterze systemowym lub regulacyjnym. Z jednej strony sposób ich sformułowania jest często na tyle ogólny, że brakuje obiektywnych kryteriów oceny realizacji tych oczekiwań. Z drugiej strony, SWP działa przede wszystkim w sposób reaktywny, w odpowiedzi na inicjatywę administracji centralnej. Wyraźny jest brak optymalnego wykorzystania potencjału pomorskich parlamentarzystów.
5. Zespół Sterujący SRWP i Zespoły Zarządzające RPS stopniowo przybliżają się do postawionych przed nimi celów, jednak efektywność ich funkcjonowania, a zwłaszcza zdolność koordynacji i koncentracji wysiłków realizacyjnych zostawia przestrzeń do poprawy.
6. Realizacja poszczególnych elementów RPS (przede wszystkim zobowiązań SWP) w zbyt małym stopniu przebiega jak dotąd w formule wariantowej – założenia realizacyjne przyjęte na etapie tworzenia RPS często nie posiadają alternatywnych scenariuszy planowanych działań (np. w zakresie identyfikacji źródeł finansowania).
7. PSME – m.in. z powodu braku stabilnego mechanizmu finansowania – nie osiągnął jeszcze pełnej zdolności operacyjnej, w związku z czym nie dostarcza pogłębionych informacji, analiz i rekomendacji dotyczących sposobu realizacji SRWP i RPS w odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.
8. Potencjał PFT, jak też Rad Programowych dla RPS nie został dotąd w pełni wykorzystany dla zdynamizowania działań na rzecz realizacji celów SRWP i RPS.

3.3. Proponowane usprawnienia

1. Należy skoncentrować działania na zapewnieniu realizacji największych przedsięwzięć strategicznych i kluczowych oczekiwań wobec rządu (przede wszystkim tych, które przybierają formę konkretnych przedsięwzięć) poprzez KT. Oznacza to, że SWP – we współpracy z beneficjentami tych przedsięwzięć – powinien doprowadzić do osiągnięcia przez nie gotowości (w tym optymalnego modelu realizacyjnego), a także do podjęcia jednoznacznych zobowiązań strony rządowej w KT co do ich realizacji.
2. Przedsięwzięcia strategiczne, za realizację których pełną odpowiedzialność ponosi SWP, powinny przyspieszyć proces budowania gotowości realizacyjnej, co oznacza m.in. konieczność zatwierdzenia ich *Planów* przez ZWP oraz ich zakotwiczenie w WPF.
3. Konieczne jest zwiększenie aktywności SWP w zakresie identyfikowania alternatywnych źródeł i sposobów finansowania (realizacji) ważnych przedsięwzięć w takich obszarach, w których dostępność środków strukturalnych UE jest ograniczona. Kierowników RPS powinny w tym zakresie wesprzeć: *Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich* oraz *Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej*.
4. Realizacja niektórych zobowiązań SWP wymaga niezwłocznego podjęcia ścisłej współpracy z administracją rządową, instytucjami naukowymi, innymi samorządami terytorialnymi i innymi organizacjami, które mają wpływ na tempo i skuteczność realizacji tych zobowiązań.
5. Należy uporządkować i doprecyzować lub zweryfikować oczekiwania wobec administracji rządowej związane z realizacją celów SRWP. Oczekiwania (zwłaszcza regulacyjne i systemowe) powinny mieć charakter konkretnych propozycji przygotowanych we współpracy z ekspertami oraz w konsultacji z pomorskimi przedstawicielami w Parlamencie RP czy Parlamencie UE. W ich przygotowaniu należy rozważyć współpracę z innymi regionami, np. w oparciu o możliwości, jakie stwarza Związek Województw RP. Wypracowania wymagają także mechanizmy skutecznego lobbowania pomorskich interesów rozwojowych wobec administracji centralnej.
6. Dla poprawy skuteczności i efektywności realizacji celów SRWP i RPS wskazane jest wzmocnienie potencjału kompetencyjnego oraz zasobów, którymi dysponują Kierownicy RPS i Kierownicy przedsięwzięć strategicznych, a także włączenie działań PSME w główny nurt systemu realizacji RPS. Dodatkowo, niezbędne jest takie przemodelowanie układu zadaniowego budżetu województwa oraz wieloletniej prognozy finansowej województwa, aby można było w sposób jednoznaczny identyfikować zasoby finansowe kierowane bezpośrednio na realizację SRWP i RPS.
7. Roczne plany realizacji RPS od 2016 roku powinny wskazywać alternatywne mechanizmy realizacji zagrożonych przedsięwzięć strategicznych i zobowiązań SWP, a także nowe sposoby działania wobec niespełnionych przez administrację centralną oczekiwań.
8. Sposób pracy PFT i Rad Programowych dla RPS, w tym możliwości ich skutecznego zaangażowania w kształtowanie kierunków i ocenę realizacji SRWP i RPS, wymaga pogłębionej analizy i modyfikacji.

ZAŁĄCZNIK 1. Stan realizacji Celów Strategicznych SRWP

Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA

Tabela 19. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 1

Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego	Stan realizacji	Podjęte działania/osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Zobowiązań
Cel operacyjny 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw			
Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i po inwestycyjnej)	podjęte, w toku realizacji	– analiza formalno-prawnych uwarunkowań dot. powierzenia/wyłonienie w konkursie lidera <i>Invest in Pomerania</i>; – opracowanie I części <i>Analizy lokalizacyjnej</i>; – przygotowanie założeń do II części <i>Analizy lokalizacyjnej</i>, dokumentacji zamówień publicznych, założeń do analizy pomocy publicznej.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej	podjęte, w toku realizacji	– zebranie danych (badania, ekspertyzy oraz opracowania dotyczące promocji województwa pomorskiego i ich analiza); – przygotowanie strategii marki i wizualnego oblicza marki Pomorskie; – przygotowania do wypracowania i wdrożenia systemu współpracy pomiędzy podmiotami zainteresowanymi promocją gospodarczą regionu.	– dostępność środków unijnych oraz ewentualnego wkładu własnego (SWP).
Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu	podjęte, w toku realizacji	– przeprowadzenie pilotażowego badania rozpoznawalności i postrzegania pomorskich firm i produktów; – organizacja spotkań, seminariów tematycznych, B2B, konferencji dla IOB pod kątem budowania partnerstw; – gromadzenie informacji dot. potencjalnych eksporterów przygotowujących się do działalności na rynkach międzynarodowych; – przygotowanie założeń do analizy możliwości eksportowych województwa.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.

Cel operacyjny 1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe			
Przygotowanie i wypromowanie, z udziałem kluczowych pomorskich uczelni, kompleksowej oferty dla studentów zagranicznych oraz oferty wspierającej zatrudnienie zagranicznych naukowców	podjęte, w toku realizacji	– przegląd aktualnej oferty pomorskich uczelni dla studentów zagranicznych, analiza potrzeb i potencjału, analiza aktywności uczelni; – identyfikacja uczelni zagranicznych, benchmarking skutecznych metod i wzorców współpracy międzynarodowej uczelni; – przygotowanie koncepcji analizy potencjalnych rynków zagranicznych pod kątem studentów zainteresowanych ofertą pomorskich uczelni; – powołanie grupy roboczej; – przygotowanie oferty na wykonanie badania pn. „Stan i perspektywy umiędzynarodowienia województwa pomorskiego”.	– wyniki renegotiacji KT i formy w jakiej zostanie w nim uzgodnione przedsięwzięcie strategiczne <i>Study in Pomorskie.eu</i>.
Koordinacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej i ich dostosowanie do potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem uczelni wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z branżami o największym potencjale rozwoju	podjęte, w toku realizacji	– przygotowanie diagnozy stanu i inwentaryzacja funkcjonujących elementów polityki stypendialnej i stażowej; – powołanie podstolika w ramach Pomorskiej Rady Oświatowej w miejsce Rady ds. polityki stypendialnej; – przyjęcie przez SWP <i>Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży – mieszkańców województwa pomorskiego (uchwała Nr 902/XLII/2014 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lipca 2014 roku.</i>	– brak spójności w działaniach podejmowanych w obszarze polityki stypendialnej przekrojowo, tj. z uwzględnieniem wszystkich etapów edukacji.
Realizacja, we współpracy z istniejącymi instytucjami edukacyjnymi, samorządami lokalnymi oraz przedsiębiorcami, przedsięwzięć prowadzących do przekształcenia trzech najbardziej oddalonych od Trójmiasta ośrodków ponadlokalnych w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym	podjęte, w toku realizacji	– analiza oferty programowej i efektów działania szkolnictwa wyższego zawodowego w trzech ośrodkach subregionalnych (Słupsk, Człuchów – Chojnice oraz Kwidzyn) oraz nawiązanie z nimi współpracy.	– brak włączenia odpowiedniego przedsięwzięcia realizującego Zobowiązanie przez jeden z trzech ośrodków subregionalnych do ZPT (MOF Kwidzyn).
Cel operacyjny 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna			
Rozwój regionalnych sieciowych produktów turystycznych obejmujących m.in. małe porty morskie, mariny, szlaki rowerowe i kajakowe oraz śródlądowe drogi wodne, a także	podjęte, w trakcie realizacji	– przygotowanie wstępnej dokumentacji (analiza wykonalności), wypracowanie przebiegu tras, spotkania z interesariuszami przedsięwzięcia strategicznego <i>Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym;</i>	– dostępność środków unijnych oraz ewentualnego wkładu własnego (SWP);

unikatowe dziedzictwo regionalne i ofertę kulturalną	– przygotowanie wstępnej dokumentacji (analiza wykonalności) rekomendacja 34 tras kajakowych, opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego <i>Kajakiem przez Pomorze</i>; – opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego <i>Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej</i>; – zakończenie realizacji 4-letniego projektu <i>Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I</i> dot. budowy sieci portowych przystani żeglarskich w obszarze Delt Wisły i Zalewu Wiślanego; – budowa siedziby <i>Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego</i>; – rewaloryzacja i adaptacja kościoła św. Jana w Gdańsku na <i>Centrum św. Jana – Etap II</i>; – przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej wraz z pozwoleniem na budowę rewitalizacji i adaptacji słupskich spichlerzy sztuki-kompleksowej na muzeum Witkacego; – realizacja części robót budowlano-konserwatorskich związanych z adaptacją zabytkowego kompleksu pałacowo – parkowo – folwarcznego w Waplewie Wielkim na cele muzealne; – zabezpieczenie i ekspozycja stanowiska archeologicznego skansenu archeologicznego <i>Piwnice rzymskie</i>; – uruchomienie prac budowlanych w ramach modernizacji infrastruktury <i>Teatru Wybrzeże - Dużej Sceny i Sceny Malarnia</i>; – remont i zmiana funkcji na muzealną poinwentarskiego obiektu zagrody rodziny Styp-Rekowskich; – realizacja projektu <i>Enjoy South Baltic! Komercjalizacja oferty turystycznej</i> (PROT, DTP) - kluczowe ogniwo w procesie komercjalizacji oferty; – realizacja projektu <i>Pomorski Szlak Bursztynowy – kampania promocyjna dziedzictwa bursztynowego jako wielopłaszczyznowej oferty turystycznej</i> (PROT);	Czynniki dotyczące przedsięwzięć strategicznych zawarte są tabl. 3
---	---	---

		– realizacja projektu <i>Pomorskie Culinary Prestige - system rekomendacji i popularyzacji oferty kulinarnej województwa pomorskiego</i> (PROT) - który jest częścią szerszego programu promocji jakościowych usług przemysłu czasu wolnego typu premium, prowadzonego pod hasłem Pomorskie Prestige; – wykonanie opracowania „<i>Metody badania ruchu turystycznego i udziału w kulturze w województwie pomorskim</i>” w ramach PSME (DTP, DK) - posłuży ona do realizacji celów związanych z obserwacją zjawisk kluczowych dla obecnej i przyszłej sytuacji turystyczno-kulturowej regionu oraz do budowy zasobów informacji o regionie; – działania na rzecz wykreowania marki Pomorskie.	
--	--	--	--

Tabela 20. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 1

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji	Podjęte działania/osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Przedsięwzięcia
Pomorski Trójkąt Wiedzy	podjęte, w trakcie realizacji	– weryfikacja zakresu przedsięwzięć i partnerstw w zakresie <i>Pomorskiego Trójkąta Wiedzy</i> w odniesieniu do tworzących się propozycji inteligentnych specjalizacji; – uruchomienie negocjacji warunków współpracy partnerskiej z UG, PG, GUMed, InnoBaltica sp. z o.o. , PSSE, UM Gdynia / PPNT.	– brak rozstrzygnięć co do źródeł finansowania przedsięwzięć wchodzących w skład <i>Pomorskiego Trójkąta Wiedzy</i>; – potencjalne opóźnienia lub trudności w zidentyfikowaniu inteligentnych specjalizacji Pomorza; – wypracowanie ostatecznego kształtu porozumienia w ramach ZIT;
Pomorski Broker Eksportowy	podjęte, w trakcie realizacji	– przygotowanie założeń do analizy możliwości eksportowych województwa; – analiza formalno-prawnych uwarunkowań dot. powierzenia przedsięwzięcia; – Budowa partnerstwa na rzecz PBE: Agencja Rozwoju Pomorza, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość/European Enterprise Network, Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego.	– potencjalne opóźnienia lub trudności w zidentyfikowaniu inteligentnych specjalizacji Pomorza.

Invest in Pomerania	podjęte, w trakcie realizacji	– analiza formalno-prawnych uwarunkowań dot. powierzenia/wyłonienie w konkursie lidera <i>Invest in Pomerania</i>; – przygotowanie założeń do <i>Analizy lokalizacyjnej</i>, dokumentacji zamówień publicznych, założeń do analizy pomocy publicznej.	– potencjalne opóźnienia lub trudności w zidentyfikowaniu inteligentnych specjalizacji Pomorza.
Study in Pomorskie.eu	podjęte, w trakcie realizacji	– przygotowanie koncepcji projektu; – uzgodnienie warunków współpracy partnerskiej; – przygotowanie oferty na wykonanie badania pn. „Stan i perspektywy umiędzynarodowienia województwa pomorskiego”. W ramach badania ma powstać także diagnoza umiędzynarodowienia pomorskich uczelni.	– wyniki renegocjacji KT, formy i zakresu wsparcia przedsięwzięcia.
Bałtycki Węzeł Wiedzy i Przedsiębiorczości (potencjalne przedsięwzięcie strategiczne)	niepodjęte	– przygotowanie założeń studium wykonalności dla 2 możliwych lokalizacji oraz dokumentacji przetargowej (zaprojektuj i wybuduj); – wynegocjowanie warunków współpracy partnerskiej z UG, PG, GUMed, InnoBaltica sp. z o.o, PSSE, UM Gdynia / PPNT.	– brak źródeł finansowania dla realizacji projektu; – brak postępów projektu związanego z przygotowaniem dokumentacji projektowej (realizacja projektu w ramach Project <i>pipeline</i> 10.2 z RPO WP 2007-2013).
Centrum Innowacji (potencjalne przedsięwzięcie strategiczne)	niepodjęte	– analiza możliwości finansowania, budowanie koncepcji projektu, w tym modelu funkcjonowania vouchera badawczego.	– brak źródeł finansowania dla realizacji projektu w proponowanym kształcie.
Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego; – przygotowanie wstępnej dokumentacji (analiza wykonalności) - gotowe na koniec lutego 2015; – organizacja konferencji i spotkań z interesariuszami i Partnerami przedsięwzięcia; – wyznaczenie przebiegu tras rowerowych i miejsc postojowych na podstawie prac w terenie i konsultacji z Partnerami w okresie lipiec 2014 - styczeń 2015; – opracowanie dwóch dokumentów koncepcyjnych dotyczących zagospodarowania miejsc postojowych i oznakowania tras rowerowych tworzących przedsięwzięcie strategiczne.	– brak finansowania z budżetu województwa; – zmiana koncepcji przebiegu tras; – brak partnerstw do realizacji przedsięwzięcia; – brak dysponowania nieruchomością niebędącą własnością partnera; – występowanie pomocy publicznej; – uwarunkowania środowiskowe i prawne; – opóźnienia w opracowaniu karty i planu realizacji przedsięwzięcia.

Kajakiem przez Pomorze- zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego; – przygotowanie wstępnej dokumentacji (analiza wykonalności); – organizacja konferencji i spotkań z interesariuszami, opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego; – opracowanie wytycznych modelowych (typowych) do projektowania infrastruktury wodnej dla potrzeb turystyki kajakowej.	– brak finansowania z budżetu województwa; – brak partnerstw do realizacji przedsięwzięcia; – brak dysponowania nieruchomością niebędącą własnością partnera; – występowanie pomocy publicznej; – uwarunkowania środowiskowe; – opóźnienia w opracowaniu karty i planu realizacji przedsięwzięcia.
Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowanie karty i planu realizacji przedsięwzięcia strategicznego.	– brak finansowania z budżetu województwa; – brak partnerstw do realizacji przedsięwzięcia; – brak dysponowania nieruchomością niebędącą własnością partnera; – występowanie pomocy publicznej; – uwarunkowania środowiskowe; – brak wkładu własnego partnera.

Tabela 21. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 1

Oczekiwanie	Podjęto działania skierowane do władz centralnych (TAK/NIE)	Zrealizowane działania
Dotyczące efektywności przedsiębiorstw		
❖ Wprowadzenie rozwiązań wzmacniających motywację do współpracy nauki z biznesem	TAK	– uruchomiono proces wyboru inteligentnych specjalizacji na poziomie zarówno regionalnym jak i krajowym, który ma na celu wygenerowanie obszarów tematycznych oraz przedsięwzięć, które byłyby oparte na współpracy przedsiębiorstwa oraz instytucji nauki; – nawiązano współpracę z NCBiR, w tym podpisano dwa Porozumienia o współpracy pomiędzy SWP, a Centrum w zakresie procesu wyboru Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (z zaangażowaniem ponad 400 partnerów regionalnych ze świata biznesu i nauki, kluczowych klastrów regionalnych oraz organizacji pozarządowych);

		– w ramach Porozumień dokonano m.in. weryfikacji zgłoszonych przez Partnerstwa projektów B+R; – zaprezentowano WP na posiedzeniu Komisji NCBR ds. współpracy z regionami.
❖ Wzrost nakładów publicznych na działalność B+R oraz wzmocnienie potencjału badawczego regionu, szczególnie w branżach o największym potencjale rozwoju	<i>TAK</i>	– interwencja przewidziana w PO IR oraz wynegocjowano przedsięwzięcia w KT, a także na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej; – zacieśniono współpracę z Ministerstwem Gospodarki (w ramach prac grupy roboczej KIS) i NCBiR (włączenie ekspertów z NCBiR do procesu oceny potencjału projektów badawczych zgłaszanych przez partnerstwa w procesie identyfikacji i wyboru Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
❖ Upowszechnianie dostępu do kapitału wysokiego ryzyka i jego instrumentów	<i>TAK</i>	– uwzględniono adekwatny zakres interwencji przewidzianej w ramach PO IR; – podpisano umowę o współpracy w celu powołania funduszu Corporate Venture Capital przez Grupę Energii wraz z TFI BGK; – nawiązano współpracę z funduszem ARP Venture utworzonym przy Agencji Rozwoju Przemysłu.
❖ Utrzymanie centrów decyzyjnych spółek kontrolowanych przez Skarb Państwa w regionie	<i>TAK</i>	– realizuje się monitoring polityki właścicielskiej oraz procesów prywatyzacyjnych i przekształceniowych prowadzonych przez Ministerstwo Skarbu Państwa.
Dotyczące szkolnictwa wyższego		
❖ Objęcie procedurą kontraktu terytorialnego istotnego strumienia środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego z przeznaczeniem np. na kierunki zamawiane, poszerzenie oferty kształcenia, systemy zapewnienia jakości kształcenia, promocję uczelni i ich umiędzynarodowienie, a także inwestycje infrastrukturalne oraz inne cele związane z jakością zarządzania uczelniami	<i>TAK</i>	– podjęto działania na rzecz zapewnienia finansowania realizacji grupy projektów dot. opracowania i wdrożenia pomorskiego modelu zamawiania kierunków kształcenia oraz dotyczących przygotowania i wdrożenia koncepcji systemowej współpracy międzyuczelnianej oraz sieci współpracy międzynarodowej polegające na włączeniu ww. grup projektów do KT.
❖ Skuteczne wdrożenie reform podnoszących konkurencyjność szkolnictwa wyższego, realizowanych w skali kraju	<i>NIE</i>	–
❖ Dalsza decentralizacja kraju, prowadząca do wzmocnienia kompetencyjnego władz regionalnych w zakresie regulacyjnych i finansowych instrumentów współtworzenia oferty kształcenia na poziomie wyższym	<i>NIE</i>	–

Dotyczące oferty turystycznej i kulturalnej		
❖ Zakończenie trwających (m.in. budowa Muzeum II Wojny Światowej) oraz realizacja kolejnych inwestycji w zakresie kultury i turystyki o znaczeniu krajowym w województwie	TAK	– umieszczenie na liście podstawowej KT następujących inwestycji: • budowa <i>Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku</i>, • modernizacja i przebudowa parteru z częścią piwnicy obiektu <i>Wielka Zbrojownia</i> w ramach programu <i>Zbrojownia Sztuki</i>, • rozbudowa i przebudowa <i>Archivum Państwowego</i> w Gdańsku, • termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w WP; – umieszczenie na liście rezerwowej KT: • dziedzictwa kulturowego <i>Zamku w Malborku</i> i <i>Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego</i> w Sztumie, • dziedzictwa kulturowego <i>Średniowiecznego Pocysterskiego Zespołu Zabytkowego</i> w Pelplinie.
❖ Objęcie Żuław statusem krajowego produktu turystycznego	NIE	– rozpoczęto prace nad wydaniem rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju wyznaczającego ponadregionalny obszar funkcjonalny Żuław.
❖ Aktywizacja transportowa drogi wodnej Dolnej Wisły oraz usunięcie wszystkich barier prawnych dla zapewnienia swobodnej międzynarodowej żeglugi po Zalewie Wiślanym	TAK	– umieszczenie w KT projektów dot. odbudowy budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 933 – 847, modernizacja śluz żeglugowych na drodze wodnej Nogatu i Szkarpawy i Martwej Wisły (lista warunkowa); – wniosek do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dot. likwidacji tzw. ”wąskich gardeł” na polskim odcinku MDWE 70, w tym z obszaru woj. pomorskiego.
❖ Udział budżetu państwa w utrzymaniu najważniejszych instytucji kultury i ratowaniu najcenniejszych zabytków regionu	TAK	– stanowisko negocjacyjne WP do KT.
❖ Przyjęcie <i>Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami</i> ustalającego mechanizmy organizacyjne i finansowe determinujące rzeczywistą ochronę dziedzictwa kulturowego	TAK	– Program został przyjęty - Uchwała Nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r.

Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Tabela 22. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 2

Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego	Stan realizacji	Podjęte działania/osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Zobowiązania
2.1. Wysoki poziom zatrudnienia			
Wdrożenie regionalnego systemu monitorowania i ewaluacji sytuacji na rynku pracy, w oparciu o pomorskie obserwatorium rynku pracy	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie wstępnej wersji modelu funkcjonowania pomorskiego obserwatorium rynku pracy w ramach serii spotkań zespołu roboczego.	– brak możliwości finansowania funkcjonowania pomorskiego obserwatorium rynku pracy w ramach RPO WP 2014-2020; – brak konkretnych rozstrzygnięć w zakresie współfinansowania na poziomie regionalnym badań i analiz w obszarze rynku pracy przez MPiPS; – trudności w zidentyfikowaniu dodatkowych źródeł alternatywnych finansowania systemu.
Integracja działań regionalnych instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej w zakresie pomocy w wychodzeniu z bierności zawodowej mieszkańców województwa	podjęte, w toku realizacji	– powołanie Forum inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
Wdrożenie regionalnego systemu poradnictwa zawodowego	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie diagnozy w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach oraz diagnozę poradnictwa zawodowego; – realizacja badania ewaluacyjnego pt. <i>Ocena realizacji usług poradnictwa zawodowego w projektach komponentu regionalnego PO KL wdrażanego w województwie pomorskim oraz Diagnoza w zakresie potencjału doradztwa edukacyjno-zawodowego w regionie.</i>	– brak możliwości finansowania rozwiązań systemowych w ramach RPO WP 2014-2020; – małe zainteresowanie potencjalnych beneficjentów realizacją przedsięwzięć partnerskich dotyczących poradnictwa zawodowego.
2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego			
Utworzenie regionalnego systemu wsparcia organizacji pozarządowych	podjęte, w toku realizacji	– realizacja badania zakresu i ograniczeń powierzania przez samorządy realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym; – realizacja badania potencjału infrastruktury współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych w województwie pomorskim;	– trudności związane ze zidentyfikowaniem źródła finansowania Zobowiązania; – pominięcie przez stronę rządową – na obecnym etapie prac – wątku wsparcia organizacji pozarządowych w ramach KT;

		– prace Pomorskiego Forum Pełnomocników; – prace w ramach zespołu międzysektorowego (przedstawiciele SWP i organizacji pozarządowych); – wymiana doświadczeń, dobrych praktyk oraz promocja Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego; – opracowanie katalogu rekomendacji dla NGO i harmonogramu działań dla zespołu międzysektorowego na 2015 r.	– wielość koncepcji funkcjonowania systemu wsparcia NGO – konieczność wypracowania kompromisu.
2.3. Efektywny system edukacji			
Uruchomienie regionalnego systemu wsparcia szkół, obejmującego m.in. doskonalenie nauczycieli	podjęte, w toku realizacji	– działania w ramach Pomorskiej Akademii Liderów Edukacyjnych; – realizacja badania pt. <i>Analiza potencjału kadry pedagogicznej w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych.</i>	– ograniczona możliwość podejmowania działań z poziomu regionu mających na celu prowadzenie spójnej polityki edukacyjnej województwa.
Wdrożenie regionalnego systemu wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym szczególnie uzdolnionych	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie założeń realizacji przedsięwzięcia strategicznego <i>Zdolni z Pomorza.</i>	– ograniczona możliwość podejmowania działań z poziomu regionu mających na celu prowadzenie spójnej polityki edukacyjnej województwa.
Uruchomienie mechanizmu trwałej współpracy uczelni ze szkołami i placówkami edukacyjnymi	podjęte, w toku realizacji	– realizacja badania pt. <i>Analiza dotychczasowych form współpracy szkół z uczelniami;</i> – współpraca uczelni ze szkołami i placówkami doskonalenia nauczycieli w zakresie inicjatywy <i>2015 Rok Matematyki na Pomorzu;</i> – zaangażowanie przedstawicieli uczelni, szkół i placówek doskonalenia w prace zespołów roboczych związanych z realizacją zobowiązań.	– trudności w zidentyfikowaniu źródeł finansowania ww. współpracy.
Uruchomienie regionalnego systemu monitorowania losów absolwentów na każdym etapie edukacyjnym	podjęte, w toku realizacji	– podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy SWP a Instytutem Badań Edukacyjnych – potencjalnym obszarem współpracy będzie między innymi możliwość wykorzystania dla potrzeb regionu realizowanych przez IBE badań dotyczących losów absolwentów.	– brak wprowadzenia koniecznych zmian w Systemie Informacji Oświatowej; – trudności wynikające z odrębnych norm prawnych dotyczących, np. ochrony danych osobowych; – trudności w zidentyfikowaniu źródeł finansowania ww. systemu.

Uruchomienie sieci dialogu edukacyjnego w regionie w oparciu o rady oświatowe	podjęte, w toku realizacji	– powołanie Pomorskiej Rady Oświatowej; – realizacja cyklu subregionalnych forów edukacyjnych; – organizacja III Forum Pomorskiej Edukacji; – udział w konwentach samorządowców w poszczególnych powiatach województwa.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych			
Stworzenie efektywnej regionalnej sieci szpitali świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne o wysokiej jakości rzeczywistej, przede wszystkim w zakresie chorób cywilizacyjnych	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie dokumentacji technicznej i studium wykonalności wraz z określeniem środków niezbędnych na przeprowadzenie projektu <i>Pomorskie eZdrowie</i>; – monitorowanie funkcjonowania podległych jednostek; – zorganizowanie konferencji nt. analityki zarządczej dla jednostek ochrony zdrowia biorących udział w projekcie wdrożenia i utrzymania systemu BI; – przeprowadzenie szkoleń z zakresu wykorzystania technologii informatycznych dla pracowników ochrony zdrowia; – restrukturyzacja oraz zmiana formy organizacyjno-prawnej podmiotów leczniczych – Szpitala Specjalistycznego w Kościerzynie oraz Szpitala Św. Wincenta a Paulo Spółka z o.o. z siedzibą w Gdyni; – uporządkowanie i zmodernizowanie regionalnej bazy szpitalnej Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana w Starogardzie Gdańskim; – analiza stanu obecnego w zakresie dyscyplin objętych SRWP 2020 (sieć szpitali); – rozpoczęcie prac nad przygotowaniem koncepcji <i>Pomorskiej Sieci Placówek Medycznych</i> (powołano zespół redakcyjny; ustalono wstępną koncepcję Sieci i cele główne; trwają prace nad przygotowaniem poszczególnych części).	– brak środków finansowych na dofinansowanie (dokapitalizowanie) podmiotów leczniczych; – potencjalne opóźnienia w opracowaniu dokumentacji technicznej i studium wykonalności po stronie wykonawcy; – konieczność weryfikacji koncepcji dotyczącej <i>Pomorskiej Sieci Placówek Medycznych</i> z Mapą Potrzeb Zdrowotnych przygotowywaną przez Wojewodę.
Wdrożenie regionalnego systemu monitorowania i ewaluacji programów zdrowotnych	podjęte, w toku realizacji	– analiza dotychczasowego systemu monitorowania i ewaluacji programów zdrowotnych; – określenie celu i zakresu funkcjonowania RSMiEPZ oraz jego przyszłych użytkowników;	– niewystarczające zasoby kadrowe; – brak umiejętności i wiedzy podmiotów odpowiedzialnych za zamieszczanie danych w portalu;

		– określenie potrzeb w zakresie gromadzenia danych, raportów, wskaźników i ewaluacji oraz określenie zasad ich przechowywania i udostępniania; – odebranie narzędzia do RSMiEPZ (portal, baza danych i narzędzie analityczne).	– problemy techniczne związane z uruchomieniem i funkcjonowaniem portalu.
Wdrożenie w szpitalach wieloletniego planu działań w zakresie doskonalenia jakości rzeczywistej usług zdrowotnych	podjęte, w toku realizacji	– powołanie Grupy Roboczej w celu opracowania i wdrożenia wieloletniego <i>Programu doskonalenia jakości w jednostkach wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym jest SWP</i>; – opracowanie 50% Programu oraz zidentyfikowanie 7 obszarów tematycznych w ramach 6 spotkań Grupy Roboczej.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.

Tabela 23. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 2

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji	Podjęte działania/osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Przedsięwzięcia
Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy	podjęte, w toku realizacji	– przeprowadzenie cyklu spotkań z przedstawicielami samorządów lokalnych oraz pracodawcami; – realizacja badania <i>Badanie potencjału województwa pomorskiego w zakresie zróżnicowanych form kształcenia zawodowego i ustawicznego</i>; – organizacja spotkań z przedstawicielami organów prowadzących (powiatów) dot. wizji rozwoju szkolnictwa zawodowego w powiatach; – wybór wykonawcy badania <i>Diagnoza szkolnictwa zawodowego w regionie oraz opracowanie trzech wariantów kompleksowych propozycji najkorzystniejszego zakresu interwencji oraz jej ukierunkowania przestrzennego</i>.	– opóźnienia w realizacji projektu pt. <i>Przygotowanie dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia strategicznego „Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy”</i>, stanowiącego wstęp do realizacji przedsięwzięcia; – trudności we współpracy z wykonawcą badania <i>Diagnoza szkolnictwa zawodowego w regionie oraz opracowanie trzech wariantów kompleksowych propozycji najkorzystniejszego zakresu interwencji oraz jej ukierunkowania przestrzennego</i>; – brak jasnej wizji rozwoju szkolnictwa zawodowego w części powiatów.
Wypracowanie i pilotażowe wdrożenie standardów wsparcia pracy szkoły	podjęte, w toku realizacji	– przeprowadzenie badania <i>Analiza potencjału kadry pedagogicznej województwa pomorskiego w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych oraz badania Bariery upowszechniania nychowania przedszkolnego</i>; – przygotowanie wstępnej wersji standardów wsparcia pracy szkoły.	– ograniczona możliwość podejmowania działań z poziomu regionu mających na celu prowadzenie spójnej polityki edukacyjnej województwa.

Włączenie wypracowanego w ramach projektu <i>Zdolni z Pomorza</i> systemu wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych do regionalnej polityki edukacyjnej	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie założeń realizacji przedsięwzięcia strategicznego.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
Wypracowanie standardów edukacji uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów z zaburzeniami rozwoju	podjęte, w toku realizacji	– opracowanie założeń realizacji przedsięwzięcia strategicznego.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
<i>Pomorskie eZdrowie</i> realizowane dla podmiotów leczniczych SWP	podjęte, w toku realizacji	– przygotowanie dokumentacji przetargowej dla projektu <i>Pomorskie e-Zdrowie</i> (w ramach konkursu RPO WP 2007-13); – wyłonienie wykonawcy usługi dot. analizy stanu obecnego i analizy potrzeb z zakresu inf. podmiotów SWP (opracowanie studium wykonalności i wniosku o dofinansowanie projektu ze środków UE).	– potencjalne opóźnienia w opracowaniu dokumentacji technicznej i studium wykonalności po stronie wykonawcy; – brak porozumienia co do prawidłowości przedstawionego materiału; – brak środków finansowych po stronie podmiotów leczniczych na wkład własny przy współfinansowaniu projektów; – brak finansowania sieci (m.in. NFZ).
Restrukturyzacja podmiotów leczniczych podległych SWP – obejmująca poprawę sytuacji finansowej, tj. zmniejszenie straty finansowej netto lub wzrost zysku netto	podjęte, w toku realizacji	– wykonanie analizy funkcjonowania i rozwoju (program naprawczy) Szpitala Specjalistycznego w Kościerzynie oraz nadzór nad procesem jego wdrożenia; – dokapitalizowanie Szpitala Św. Wincentego a Paulo Spółka z o.o. z siedzibą w Gdyni; – połączenie szpitala Copernicus PL Sp. z o.o. ze Szpitalem Specjalistycznym Św. Wojciecha w Gdańsku Sp. z o.o.; – utworzenie Wojewódzkiego Centrum Onkologii Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.

Tabela 24. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 2

Oczekiwanie	Podjęto działania skierowane do władz centralnych (TAK/NIE)	Zrealizowane działania
Dotyczące aktywności zawodowej i społecznej		
❖ Wyposażenie samorządów województw w narzędzia realnego wpływu na kształtowanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy, w tym zwiększenie decyzyjności w zakresie dysponowania środkami Funduszu Pracy na poziomie regionu	TAK	– uwzględnienie w Stanowisku negocjacyjnym SWP do KT przedsięwzięć dotyczących poszerzenia narzędzi realizacyjnych w gestii SWP w zakresie kształtowania polityki rynku pracy (partnerstwo publicznych służb zatrudnienia z niepublicznymi agencjami zatrudnienia; wdrożenie nowych specjalistycznych usług poradnictwa zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia); – wystosowanie postulatów w zakresie alokacji Funduszu Pracy dla WP na lata 2015-2021 do MiiR i MPiPS w ramach prac nad RPO WP 2014-2020.
❖ Stworzenie mechanizmów prawnych i technicznych ścisłej współpracy instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej osób objętych pomocą społeczną, zdolnych do podjęcia pracy	NIE	– nie planowano działań do końca 2014 r.
❖ Rozszerzenie wachlarza zachęt dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne i starsze oraz stworzenie zachęt dla osób niepełnosprawnych w celu ich aktywizacji zawodowej	NIE	– rozważana jest współpraca na poziomie regionalnym organizacji pracodawców oraz organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami.
❖ Stworzenie systemu zachęt dla pracodawców zatrudniających osoby w niepełnym wymiarze godzin, podejmujących współpracę ze szkołami zawodowymi, a także szkolących swoich pracowników	NIE	– nie planowano działań do końca 2014 r.
❖ Przekazanie na poziom regionalny zadań z zakresu kształtowania wojewódzkiej sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, w tym tworzenia i utrzymania kierunków kształcenia	TAK	– udział w spotkaniach i konferencjach związanych z realizowanymi edukacyjnymi projektami systemowymi – prezentowanie stanowiska SWP na forum ogólnokrajowym (m.in. prezentacja założeń przedsięwzięcia <i>Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy</i> podczas sympozjum <i>Skills Alliance Energy</i>).

Dotyczące kapitału społecznego		
❖ Objęcie procedurą kontraktu terytorialnego istotnego strumienia środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy i polityki społecznej przeznaczonych na integrację społeczną i realizację inicjatyw organizacji pozarządowych	TAK	– wątki znalazły się w Stanowisku negocjacyjnym SWP do KT.
❖ Określenie standardów urbanistycznych dla zapewnienia na etapie planowania odpowiedniej dostępności do lokalnej infrastruktury społecznej i do przestrzeni publicznych	NIE	– nie planowano działań do końca 2014 r.
Dotyczące systemu edukacji		
❖ Dokończenie reform systemowych w zakresie edukacji	TAK	– przygotowanie opinii i rekomendacji SWP w zakresie modernizacji systemu edukacji, m.in. odnośnie: ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty, rozporządzenia MEN zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki oraz rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowych zasad postępowania w celu uznania wykształcenia uzyskanego za granicą; – prezentacja założeń Pomorskiego Systemu Jakości Edukacji, m.in. podczas konferencji: <i>Dobry system edukacji w jednostce samorządu terytorialnego. Czyli jaki?</i> oraz <i>Budowanie lokalnej polityki oświatowej w kontekście kompleksowego wspomagania szkół</i> .
❖ Systemowe rozwiązania zwiększające wpływ samorządu województwa na zapewnienie jakości edukacji w regionie	TAK	
❖ Zmiana algorytmu podziału subwencji oświatowej uwzględniająca, poza kryterium ilościowym, również kryteria jakościowe	TAK	
Dotyczące usług zdrowotnych		
❖ Dostosowanie do rzeczywistych potrzeb algorytmu podziału środków Narodowego Funduszu Zdrowia na regiony	NIE	– nie planowano działań do końca 2014 r.
❖ Dokończenie reform systemowych w zakresie ochrony zdrowia, w tym wyposażenie samorządów województw w odpowiednie narzędzia umożliwiające prowadzenie efektywnej polityki zdrowotnej	TAK	– udział w spotkaniach poświęconych koordynacji wsparcia EFSI w obszarze zdrowia, w tym dotyczących Komitetu Sterującego ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.

Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Tabela 25. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 3

Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego	Stan realizacji	Podjęte działania/osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Zobowiązań
3.1. Sprawny system transportowy			
Utworzenie regionalnego zarządu publicznego transportu zbiorowego	podjęte, w trakcie realizacji	– rozpoczęto prace nad szczegółowym zakresem zadania, harmonogramem oraz dokumentacją przetargową; – rozpoczęto dialog techniczny w temacie opracowania koncepcji organizacyjno-prawnej utworzenia Regionalnego Zarządu Publicznego Transportu Zbiorowego.	– na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.
Weryfikacja struktury funkcjonalno-technicznej sieci dróg wojewódzkich	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowano projekt wielowariantowej analizy struktury sieci dróg wojewódzkich przygotowany przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego.	– brak woli zarządców dróg niższego i wyższego szczebla do przejęcia dróg; – brak zgody organów wojskowych na zniesienie statusu obronnego wybranych dróg wojewódzkich.
3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna			
Stworzenie sieci dialogu nt. koncepcji zagospodarowania niekonwencjonalnych złóż węglowodorów w województwie pomorskim (szczególnie gazu łupkowego) oraz monitoring stanu prac poszukiwawczych, rozpoznawczych i wydobywczych ww. złóż w regionie	podjęte, w trakcie realizacji	– wypracowanie modelu, metod i narzędzi dialogu, realizacja pilotażowego projektu dialogowego w trzech powiatach; – bieżąca aktualizacja bazy danych dot. odwiertów kopalin ze złóż niekonwencjonalnych oraz innych inwestycji energetycznych.	– brak środków na realizację kolejnych etapów Zobowiązania.
Wykonanie prac studialnych dotyczących korzyści, zagrożeń oraz potencjalnych konfliktów związanych z planowanymi w regionie inwestycjami energetycznymi (m.in. w zakresie źródeł energii i infrastruktury przesyłowej)	podjęte, w trakcie realizacji	– rozpoczęcie prac nad studium rozwoju OZE w subregionach; – brak możliwości pozyskania danych na potrzeby studium z zakresu energetyki rozproszonej; zadanie w zmienionym zakresie będzie realizowane w 2015 r.	– brak środków własnych na realizację prac studialnych; – brak dostępu do specyficznych danych, niezbędnych do wykonania szczegółowych analiz.

Powołanie struktury organizacyjnej odpowiedzialnej za koordynację i realizację działań Samorządu Województwa w obszarze energetyki, szczególnie w zakresie poprawy efektywności energetycznej, upowszechniania wykorzystania OZE i kształtowania postaw prosumenckich	zrealizowane	– utworzenie Zespołu ds. Poszanowania Energii w WFOŚiGW w Gdańsku; – realizacja seminariów dot. efektywności energetycznej i upowszechnienia stosowania OZE dla jst oraz przedsiębiorstw komunalnych; – uruchomienie studiów podyplomowych pn. <i>Efektywność energetyczna w sektorze publicznym - zarządzanie energią w gminach i powiatach</i> z inicjatywy Funduszu we współpracy z DRG UMWP	– na obecnym etapie nie stwierdzono zagrożeń.
3.3. Dobry stan środowiska			
Doprowadzenie do realizacji II etapu kompleksowego zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław	podjęte, w trakcie realizacji	– trwa aktualizacja programu <i>Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030</i>; – przedsięwzięcie zostało wpisane do Kontraktu Terytorialnego w grupie przedsięwzięć warunkowych.	– możliwość wystąpienia trudności w pozyskaniu środków UE na realizację przedsięwzięcia.
Przyjęcie planów ochrony dla wszystkich parków krajobrazowych położonych na terenie województwa pomorskiego	niepodjęte	– brak planowanych zadań do końca 2014 r. z uwagi na fakt, iż Minister Środowiska wstrzymał dofinansowanie planów ochrony dla parków krajobrazowych do czasu wprowadzenia nowych uregulowań prawnych w zakresie ochrony krajobrazu i zarządzania formami ochrony przyrody.	– przedłużająca się procedura zmian przepisów w zakresie zarządzania formami ochrony przyrody.

Tabela 26. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 3

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji	Osiągnięte efekty	Czynniki mogące opóźnić realizację Przedsięwzięcia
Pakiet przedsięwzięć dotyczących rewitalizacji linii kolejowych ważnych dla spójności województwa (linie nr 207 Grudziądz – Malbork, nr 211 Lipusz – Kościerzyna, nr 212 Lipusz – Bytów, nr 229 Łębork – Łeba, nr 405 Szczecinek – Ustka)	podjęte, w trakcie realizacji	– Linia nr 207, 212, 405 – wykonano studium wykonalności, przedsięwzięcie zostało wpisane do KT; – Linia nr 211, 229 – przedsięwzięcie zostało wpisane do KT; – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego.	– długotrwała i czasochłonna procedura wykonania dokumentacji projektowej; – możliwe wysokie koszty realizacji; – beneficjentem projektu jest PKP PLK, którego plany realizacyjne ulegają częstej zmianie.

Pakiet przedsięwzięć dotyczących rozwoju systemu szybkiej kolei miejskiej (Poprawa przepustowości odcinka Rumia – Wejherowo oraz elektryfikacja budowanej sieci pn. Pomorska Kolej Metropolitalna: Gdańsk Wrzeszcz – do włączenia w linię nr 201)	podjęte, w trakcie realizacji	– wykonanie wstępnego studium wykonalności przez PKP SKM oraz przekazanie do PKP PLK; – przedsięwzięcie zostało wpisane do KT pod nazwą <i>Rozwój kolei aglomeracyjnej (SKM i PKM)</i>; – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego.	– możliwe wysokie koszty realizacji; – możliwe trudności pozyskania środków na realizację zadania (przede wszystkim wkładu własnego); – inwestycja zależna od rozbudowy linii 202 Gdynia - Słupsk; – wypracowanie partnerstwa z PKP PLK.
Zakup 14 elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi linii komunikacyjnych na sieci Pomorskiej Kolei Metropolitalnej	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowano karty przedsięwzięcia (wspólnej z projektem dot. zakupu 20 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych), – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego;	– brak finansowania z budżetu województwa.
Zakup 20 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowano karty przedsięwzięcia (wspólnej z projektem dot. zakupu 14 elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi linii komunikacyjnych na sieci PKM); – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego.	– brak finansowania z budżetu województwa.
Pakiet działań związanych z dostępem do autostrady A1 (przebudowa DW nr 222, 222+229, 224, 521, przebudowa DW nr 231 wraz z obwodnicą Skórcza)	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowanie karty projektu sporządzone dla każdego z zadań; – opracowanie dokumentacji projektowej dla drogi nr 222, 222+229; – przygotowanie dokumentacji do ogłoszenia przetargu systemem „zaprojektuj i wybuduj” dla drogi 224, 231, 521; – ogłoszenie przetargu na prace budowlane fragmentu drogi nr 222 Trąbki Wielkie – Gołębiewko; – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego	– możliwe wysokie koszty realizacji; – brak pozyskania środków na realizację zadania (przede wszystkim wkładu własnego).
Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy południowy (przebudowa DW nr 188, 212, 235, 515)	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowano karty projektu sporządzonej dla każdego z zadań; – kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego; – kontynuacja prac projektowych DW nr 188, 212, 235, 515;	– możliwe wysokie koszty realizacji; – brak źródeł finansowania (przede wszystkim zapewnienia wkładu własnego).

		kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego.	
Pakiet działań wzmacniających korytarz transportowy północny (przebudowa DW nr 203, 209, 211, 212, 214, 216, 221, 226, 501, 502, budowa Obwodnicy Wschodniej Lęborka w ciągu DW nr 214, budowa obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211)	podjęte, w trakcie realizacji	- opracowano karty projektu dla każdego z zadań, - podjęto prace projektowe DW nr 203, 209, 211, 212, 214, 221, 226; - przygotowanie do inwestycji Obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211; - kontynuacja prac nad ostateczną wersją planu przedsięwzięcia strategicznego.	- możliwe wysokie koszty realizacji; - brak pozyskania środków na realizację zadania (przede wszystkim zapewnienia wkładu własnego); - postępująca zabudowa w śladzie projektowanych nowych dróg (większe koszty odszkodowań i wykupu nieruchomości); - wysokie koszty realizacji obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211.
Zakup 10 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych (potencjalne przedsięwzięcie strategiczne)	niepodjęte	–	realizacja uzależniona od zapewnienia środków finansowych.
Termomodernizacja obiektów Samorządu Województwa Pomorskiego (potencjalne przedsięwzięcie strategiczne)	podjęte, w trakcie realizacji	- sporządzenie audytu energetycznego dla planowanych do termomodernizacji obiektów; - ogłoszenie przetargu na wykonanie dokumentacji technicznej dla 58 obiektów – rozstrzygnięcie przetargu – styczeń 2015 r.	dostępność środków unijnych oraz ewentualnego wkładu własnego (SWP).
Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030-etap II	podjęte, w trakcie realizacji	- aktualizacja programu <i>Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030</i>; - wpisanie Przedsięwzięcia do KT w grupie przedsięwzięć warunkowych.	możliwość wystąpienia trudności w pozyskaniu środków UE na realizację przedsięwzięcia, ponieważ przedsięwzięcie znajduje się na liście warunkowej w KT.
Budowa i modernizacja systemu odprowadzania wód opadowych w ramach kontynuacji programu ochrony wód Zatoki Gdańskiej	podjęte, w trakcie realizacji	- kontynuacja prac związanych z przygotowaniem dokumentacji projektowej przez gminy odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia; - Przedsięwzięcie zostało wpisane do KT w grupie przedsięwzięć warunkowych.	możliwość wystąpienia trudności w pozyskaniu środków UE na realizację przedsięwzięcia, ponieważ przedsięwzięcie znajduje się na liście warunkowej w KT.
Poprawa jakości oraz ograniczenie strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim	podjęte, w trakcie realizacji	realizacja opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej do końca I półrocza 2015 r.	na obecnym etapie prac nie stwierdzono zagrożeń.

Budowa elektrociepłowni w celu odzysku energii z frakcji energetycznej odpadów komunalnych	podjęte, w trakcie realizacji	– podpisanie umowy na usługę doradztwa prawnego, technicznego i ekonomiczno-finansowego dla projektu <i>System gospodarki odpadami dla metropolii trójmiejskiej</i> do momentu podpisania umowy z partnerem prywatnym, który sfinansuje, zaprojektuje, wybuduje i będzie eksploatował Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów; – rozpoczęto dialog konkurencyjny dotyczący zaprojektowania, wybudowania i zarządzania, utrzymania i eksploatacji, ewentualnie z finansowaniem, Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku o nominalnej wydajności przetwarzania odpadów komunalnych do 250 000 Mg/rok w technologii rusztowej; – ogłoszono przetarg na <i>Wykonanie oceny wpływu przyłączonego źródła na warunki funkcjonowania systemu ciepłowniczego w Gdańsku oraz uzyskanie warunków przyłączenia dla Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów (ZTPO) na potrzeby realizacji projektu System gospodarki odpadami dla metropolii trójmiejskiej</i>; – Przedsięwzięcie zostało wpisane do KT w grupie przedsięwzięć warunkowych	– przeszacowanie mocy przerobowych instalacji względem dostępnego strumienia odpadów.
Budowa Centrum Edukacji Mare Balticum – centrum zmian klimatu	podjęte, w trakcie realizacji	– opracowanie założeń funkcjonalno-programowych; – podpisanie listu intencyjnego między zainteresowanymi stronami; – opracowanie Studium Możliwości - przez GARG na zlecenie Miasta Gdańsk, – przyjęcie przez sygnatariuszy listu intencyjnego Studium Możliwości; – podjęcie rozmów z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną ws. włączenia do listu intencyjnego tej instytucji. Zgodnie z założeniami PSSE przejmie realizację inwestycji.	– brak ostatecznej decyzji właściciela działki tj. Miasta Gdańsk – odnośnie lokalizacji Mare Balticum w proponowanej lokalizacji (działka nr 17/6 obręb 0022); – trudności ze znalezieniem źródeł finansowania na realizację przedsięwzięcia; z uwagi na nie otrzymanie dofinansowania z RPO WP 2007-2013 i braku alternatywnego źródła finansowania, w 2014 r. nie została przygotowana dokumentacja tj.: studium wykonalności, projekt koncepcji architektonicznej, badania geotechniczne.

Tabela 27. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 3

Oczekiwanie	Podjęto działania skierowane do władz centralnych (TAK/NIE)	Zrealizowane działania
Dotyczące transportu - systemowe		
❖ Objęcie procedurą kontraktu terytorialnego istotnego strumienia środków dystrybuowanych przez Krajowy Fundusz Drogowy oraz Fundusz Kolejowy;	NIE	–
❖ Przekazanie zarządzania Narodowym Programem Przebudowy Dróg Lokalnych na poziom samorządów województw	NIE	–
❖ Polityka państwa obligująca zarządców infrastruktury kolejowej do wprowadzenia wieloletnich cenników stawek dostępu do infrastruktury	TAK	– rozmowy z PKP PLK.
❖ Stworzenie mechanizmów współzarządzania infrastrukturą kolejową o znaczeniu regionalnym przez Rząd i jednostki samorządu terytorialnego	NIE	–
❖ Wsparcie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w zakresie przygotowania projektów modernizacji linii kolejowych służących powiązaniom wewnątrzregionalnym	TAK	– przekazanie środków PKP PLK na opracowanie studium wykonalności dla linii kolejowej nr 207 i 405.
❖ Włączenie dróg wojewódzkich nr 235 i 214 (odcinek Kościerzyna-Leba), Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiasta i Trasy Kwiatkowskiego do sieci dróg krajowych	TAK	– wspólne wystąpienia Marszałków województw pomorskiego i kujawsko-pomorskiego do MliR z wnioskiem o zmianę kat. ww. dróg – decyzja odmowna.
❖ Nowelizacja ustawy o portach i przystaniach morskich w zakresie kompleksowego uregulowania problemów rozwoju portów i przystani morskich oraz zwiększenia	NIE	–

udziałów jednostek samorządu terytorialnego, w tym samorządu województwa, w podmiotach zarządzających portami w Gdańsku i Gdyni		
❖ Tworzenie warunków prawnych (np. podpisanie konwencji o śródlądowych drogach wodnych AGN), programowych, technicznych (IV klasa żeglowności) i organizacyjnych dla rozwoju funkcji transportowych dróg wodnych E-40 i E-70	TAK	– opracowanie i wystosowanie do MłR: stanowiska Zespołów Roboczych ds. Międzynarodowych Dróg Wodnych E40 i E70 w sprawie: • proponowanych zmian w zakresie transportu wodnego śródlądowego i bezpieczeństwa żeglugi śródlądowej, • tzw. „wąskich gardeł” na drodze wodnej MDW E70; – prowadzenie działań informacyjnych w zakresie promocji dróg wodnych i dotyczące uwzględnienia drogi wodnej Wisły i połączenia Odra – Wisła w Dokumentie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030r.); – podjęcie współpracy z regionami sąsiednimi w zakresie wspólnych prac studialnych dla rzeki Wisły.
❖ Poprawa dostępności Zalewu Wiślanego i jego przystosowanie do potrzeb transportu śródlądowego, w tym usunięcie wszystkich barier prawnych dla zapewnienia swobodnej międzynarodowej żeglugi na tym akwenie	TAK	– przekazanie uwag do projektu Planu Ochrony obszaru Natura 2000 Zalew Wiślany PLB280010 oraz Natura 2000 Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH280007 w zakresie żeglugi i ochrony środowiska opracowywanego przez Urząd Morski w Gdyni; – w roku 2014 automatycznie została przedłużona umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Rządem Federacji Rosyjskiej o żegludze po Zalewie Wiślanym (M.P. 2009 nr 78 poz. 975); – wpisanie do KT inwestycji <i>Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle w km 933 – 847, Modernizacja służ żeglugowych na drodze wodnej Nogatu i Szkarpany i Martwej Wisły.</i>
Dotyczące transportu - inwestycyjne		
❖ Modernizacja kluczowych linii kolejowych: nr 131 (Tczew-Chorzów), nr 201 (Gdynia-Nowa Wieś Wielka), nr 202 (Gdańsk-Stargard Szczeciński) i nr 203 (Tczew-Kostrzyn)	TAK	– wpisanie inwestycji do Dokumentu Implementacyjnego, KT (linie 201 i 203 w ograniczonym zakresie).
❖ Budowa kluczowych dróg ekspresowych: S6 (Gdańsk-Szczecin), S7 (Gdańsk-Warszawa) wraz z obwodnicą metropolitalną	TAK	– wpisanie inwestycji do Dokumentu Implementacyjnego oraz do KT.
❖ Realizacja innych przedsięwzięć na drogach krajowych: budowa Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiasta (OPAT), budowa obwodnicy Kościerzyny w ciągu	TAK	– wpisanie inwestycji OPAT do Dokumentu Implementacyjnego, KT, wnioskowana o umieszczenia w programie budowy dróg krajowych i autostrad;

drogi nr 20, przebudowa drogi nr 22 wraz z budową obwodnic Czerska, Malborka i Starogardu Gdańskiego, przebudowa drogi nr 21 (dojazd do portu w Ustce)		– kontynuacja budowy obwodnicy Kościerzyny; – wpisanie do KT obwodnic Czerska, Malborka, Starogardu Gdańskiego, wnioskowanie o umieszczenie inwestycji w Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023.
❖ Rozwój multimodalnych węzłów transportowych w portach morskich Gdańska i Gdyni oraz budowa multimodalnego terminalu w Zajączkowie Tczewskim	TAK	– włączenie inwestycji w stanowisku negocyjnym SWP do KT.
❖ Budowa drogi ekspresowej S11 (Poznań-Koszalin)	TAK	– w ramach konsultacji społecznych, SWP przekazał uwagę do Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023 o umieszczenie tej drogi na liście projektów.
Dotyczące energetyki		
❖ Podjęcie ostatecznej decyzji w sprawie lokalizacji elektrowni jądrowej w Polsce Północnej	TAK	– zawarcie w Stanowisku Negocyjnym SWP do KT i negocjacje ze stroną rządową przedsięwzięcia <i>Przygotowanie i realizacja pakietu przedsięwzięć pn. „Wzrost aktywności gospodarczej w bezpośrednim obszarze oddziaływania planowanej elektrowni jądrowej”</i> (przedsięwzięcie warunkowe w KT); – podjęcie prac nad aktualizacją Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, w którym będzie zawarta kwestia lokalizacji elektrowni jądrowej oraz inwestycji towarzyszących w regionie.
❖ Aktualizacja polityki energetycznej kraju w kontekście wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł węglowodorów (szczególnie gazu łupkowego), z uwzględnieniem potrzeb: optymalizacji potencjału wydobywczego, poszanowania środowiska i rozwoju gospodarczego, a także wzmocnienie dialogu ze społecznością regionu w kwestiach poszukiwania i wydobycia gazu łupkowego	TAK	– udział w konsultacjach dokumentu.
❖ Wsparcie planowanych do realizacji w regionie inwestycji z zakresu systemowych źródeł energii (w szczególności niskoemisyjnych), a także przesyłowego i dystrybucyjnego systemu elektroenergetycznego, jak również przeladunku, magazynowania, przesyłu i dystrybucji gazu, ropy naftowej i paliw płynnych	TAK	– zawarcie w Stanowisku Negocyjnym SWP do KT i negocjacje ze stroną rządową przedsięwzięcia <i>Sieci energetyczne w województwie pomorskim</i> (przedsięwzięcie warunkowe w KT).

❖ Sporządzenie wytycznych (standardów) dotyczących rozwoju różnych form energetyki odnawialnej na specyficznych typach obszarów (morskie, cenne przyrodniczo i kulturowo, itp.)	NIE	–
❖ Sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich RP, w kontekście wykorzystania różnych zasobów energetycznych morza	TAK	– udział w procedurze sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich (składanie wniosków, udział w spotkaniach konsultacyjnych).
Dotyczące ochrony środowiska - systemowe		
❖ Objęcie procedurą kontraktu terytorialnego istotnego strumienia środków dystrybuowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;	TAK	– przygotowanie stanowiska negocyjnego SWP do Kontraktu Terytorialnego, negocjacje i podpisanie Kontraktu Terytorialnego dla województwa pomorskiego.
❖ Realizacja Bałtyckiego Planu Działań HELCOM	NIE	–
❖ Zapewnienie finansowania działań niezbędnych do osiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej	NIE	– opracowanie w grudniu 2014 r. przez Ministra Środowiska projektu ustawy Prawo wodne uwzględniający zmiany w systemie finansowania gospodarki wodnej.
❖ Uporządkowanie systemu zarządzania zasobami wodnymi poprzez wskazanie jednego podmiotu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną na danym obszarze	TAK	– opracowanie w grudniu 2014 r. przez Ministra Środowiska projektu ustawy Prawo wodne tworzącej nowy system instytucjonalny w gospodarce wodnej; – przygotowanie opinii do projektu założeń ustawy oraz do projektu ustawy.
❖ Wdrożenie Dyrektywy w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim	TAK	– wdrożenie dyrektywy poprzez zmiany w ustawie Prawo wodne. Opracowanie wymaganych przez Dyrektywę: wstępnych ocen ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym, które mają być przyjęte w grudniu 2015 r.; – zaangażowanie reprezentantów SWP w przygotowanie projektu <i>Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym Regionu Wodnego Dolnej Wisły</i> .
❖ Opracowanie systemowego rozwiązania problemu ubezpieczeń powodziowych	NIE	–
❖ Poprawa regulacji prawnych podnoszących skuteczność ochrony przyrody i krajobrazu, w tym uporządkowanie systemu nadzoru nad formami ochrony przyrody i krajobrazu;	TAK	– korespondencja z Ministrem Środowiska, bez wpływu na zmiany regulacji prawnych.

❖ Implementacja do prawodawstwa krajowego zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej	TAK	– przekazanie wniosków i opinii oraz udział w konsultacjach prezydenckiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.
❖ Kompleksowa reforma systemu gospodarki przestrzennej	TAK	– udział w spotkaniach Zespołu eksperckiego ds. polityki przestrzennej przy Konwencie Marszałków Województw RP; – udział w pracach Kancelarii Prezydenta w przygotowaniu Raportu „Przestrzeń życiowa Polaków”; – udział w pracach KPZK PAN i TUP nad integracją systemu planowania rozwoju i planowania przestrzennego.
❖ Przygotowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	TAK	– udział w konsultacjach prowadzonych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Urząd Morski i Instytut Morski nad planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 w województwie pomorskim; – przygotowywanie przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Gdańsku planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 w województwie pomorskim. Plany zadań ochronnych dla kilkudziesięciu obszarów Natura 2000 w naszym województwie zostały lub są opracowywane w ramach projektu finansowanego w ramach PO IŚ 2007-2013 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”.
❖ Sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich RP	TAK	– udział w procedurze sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich (składanie wniosków, udział w spotkaniach konsultacyjnych).
❖ Wzmocnienie państwowego monitoringu środowiska	TAK	– korespondencja z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie przejęcia automatycznych stacji monitoringu powietrza przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska – administracja rządowa nie wyraziła zainteresowania wzmocnieniem państwowego monitoringu środowiska w tym obszarze.
❖ Realizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości	NIE	–
Dotyczące ochrony środowiska - inwestycyjne		
❖ Zapewnienie finansowania i realizacji II etapu <i>Programu Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030</i>	TAK	– wpisanie przedsięwzięcia do KT w grupie przedsięwzięć warunkowych.
❖ Realizacja ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego <i>Program ochrony brzegów morskich</i>	NIE	–

ZAŁĄCZNIK 2. Wskaźniki monitorowania realizacji SRWP

SRWP 2020 zakłada monitorowanie realizacji celów operacyjnych poprzez regularny, corocznie aktualizowany system wskaźników gromadzonych w ramach bazy informacyjnej PSME. Poniższa tabela przedstawia przyjęte w Strategii wartości bazowe, najnowsze dostępne dane oraz wartości zakładane do osiągnięcia w roku 2020. Zestawienie umożliwia ocenę postępu realizacji celów poprzez obserwację zmieniającego się dystansu do zakładanej w 2020 r. pozycji regionu.

Cel strategiczny 1 Nowoczesna gospodarka						
CO	Definicja	Jednostka miary	Wartość bazowa	Ostatnia dostępna wartość	Tendencja do 2020	Źródło
1.1	Udział nakładów na B+R w PKB	%	0,52 PL - 0,68 (2009)	1,08 PL - 0,89 (2012)	osiągnięcie średniej krajowej	GUS - BDL
	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej	%	4,8 PL - 6,1 (2010)	3,9 PL - 5,2 (2013)	osiągnięcie średniej krajowej	GUS - BDL
	Udział pomorskiego eksportu w eksporcie krajowym	%	5,6 (5 miejsce) (2010)	7,3 (5 miejsce) (2013)	miejsce wśród pięciu najlepszych województw w kraju	Izba Celna
	Liczba nowych inwestycji przedsiębiorstw spoza regionu (w tym zagranicznych)	liczba	0	18	min. 30	ARP
	Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach ww. nowych inwestycji	liczba	0	2 295	min. 5 000	ARP
	Udział przedsiębiorstw z dostępem do Internetu o prędkościach przynajmniej 100 Mb/s	%	4,0 PL - 4,4 (2010)	9,0 PL - 7,2 (2014)	wzrost powyżej średniej krajowej	GUS
1.2	Liczba studentów zagranicznych w regionie	os.	1 114 (2010/2011)	1 424 (2013/2014)	min. 3 000 osób	US w Gdańsku
	Odsetek studentów na kierunkach odpowiadających branżom o najwyższym potencjale rozwoju	%	55 (2010/2011)	59,5 (2013/2014)	70	US w Gdańsku
	Odsetek studentów w subregionalnych ośrodkach akademickich	%	7,6 (2010/2011)	5,8 (2013/2014)	10	US w Gdańsku
1.3	Liczba turystów krajowych i zagranicznych	mln os.	5,3 (2 miejsce) (2010)	7,6 (2 miejsce) (2013)	miejsce wśród trzech najlepszych województw w kraju	Instytut Turystyki
	Liczba korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców	os.	728 (3 miejsce) (2011)	858 (3 miejsce) (2013)	miejsce wśród trzech najlepszych województw w kraju	GUS - BDL
	Liczba turystów korzystających z noclegów poza sezonem turystycznym	tyś. os.	597,5 (2011)	698,96 (2013)	średnioroczny wzrost o 3%	GUS - BDL
	Liczba wystaw międzynarodowych w obiektach wystawienniczych	liczba	26 (2 miejsce) (2011)	24 (3 miejsce) (2013)	miejsce wśród trzech najlepszych województw w kraju	GUS - BDL
	Liczba widzów i słuchaczy teatrów i instytucji kultury oraz zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców	os.	1 054 (3 miejsce) (2011)	1 161 (3 miejsce) (2013)	miejsce wśród trzech najlepszych województw w kraju	GUS - BDL

Cel strategiczny 2 Aktywni mieszkańcy						
CO	Definicja	Jednostka miary	Wartość bazowa	Ostatnia dostępna wartość	Tendencja do 2020	Źródło
2.1	Odsetek biernych zawodowo w ludności ogółem (wg BAEL)	%	45,0 PL – 43,9 (2011)	46,7 PL – 48,9 (2013)	spadek poniżej średniej krajowej	GUS - BDL
	Odsetek długotrwale bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo (wg BAEL)	%	2,4 (3 miejsce) (2011)	3,6 (6 miejsce) (2013)	pierwsze miejsce wśród najlepszych województw w kraju	GUS - BDL
	Liczba nowych przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców	liczba	109 (2 miejsce) (2011)	113 (2 miejsce) (2013)	pierwsze miejsce w kraju	GUS - BDL
	Odsetek osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym w wieku 25-64 lata	%	5,5 (2 miejsce) (2011)	5,8 (2 miejsce) (2013)	pierwsze miejsce w kraju	GUS - BDL
2.2	Przeciętna liczba osób pracujących społecznie (wolontariuszy) w organizacjach pozarządowych	os.	11 PL - 11 (2008)	14 PL - 14 (2012)	wzrost powyżej średniej krajowej	GUS - BDL
	Odsetek podatników, którzy dokonali odliczeń "1% podatku" na organizacje pożytku publicznego	%	48,6 (2010)	55,5 (2012)	65	Izba Skarbowa w Gdańsku
	Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców	os.	746 (2011)	786 (2013)	wzrost o 20%	GUS - BDL
	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	os.	139 (2010)	161 (2013)	wzrost o 20%	GUS - BDL
2.3	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematycznej	%	45,8 PL – 47,3 (2011)	47 PL – 47 (2014)	wzrost powyżej średniej krajowej	OKE
	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części przyrodniczej	%	45,8 PL – 47,3 (2011)	51 PL - 52 (2014)	wzrost powyżej średniej krajowej	OKE
	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów	%	62,2 PL – 63,2 (2011)	63,9 PL – 64,6 (2014)	wzrost powyżej średniej krajowej	OKE
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%	63,7 PL – 69,9 (2010)	70,7 PL - 75,3 (2013)	wzrost powyżej średniej krajowej	GUS - BDL
	Dzieci przebywające w żłobkach na 1000 dzieci w wieku 0-3 lata (łącznie z oddziałami)	os.	20 PL - 27 (2010)	39 PL – 48 (2013)	osiągnięcie średniej krajowej	GUS
2.4	Odsetek ludności województwa objętej programami zdrowotnymi	%	17,4 (2011)	-	powyżej 24	DZ
	Umieralność z powodu nowotworów na 100 tys. ludności	os.	255,3 PL – 251,6 (2010)	256,2 PL - 256,3 (2012)	spadek poniżej średniej krajowej	GUS
	Umieralność z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności	os.	344,2 PL – 455,7 (2010)	372,2 PL - 460,8 (2012)	spadek poniżej 70% średniej krajowej	GUS
	Umieralność z powodu powikłań cukrzycy na 100 tys. ludności	os.	18,1 PL – 17,0 (2010)	20,7 PL - 18,5 (2012)	spadek poniżej średniej krajowej	GUS - BDL

Cel strategiczny 3 Atrakcyjna przestrzeń						
CO	Definicja	Jednostka miary	Wartość bazowa	Ostatnia dostępna wartość	Tendencja do 2020	Źródło
3.1	Liczba stolic powiatów obsługiwanych przez transport kolejowy pasażerski	<i>liczba</i>	17 (2011)	17 (2014)	19	PKP
	Odsetek mieszkańców województwa objętych izochroną 90 minut dostępności transportem zbiorowym do Gdańska w godzinach porannego szczytu komunikacyjnego	%	46 (2011)	-	60	Badanie
	Odsetek ludności o co najmniej dobrej dostępności zbiorowym transportem do miasta powiatowego	%	83 (2011)	-	90	Badanie
	Odsetek długości dróg wojewódzkich o dobrym i zadowalającym stanie technicznym	%	47,8 (2011)	-	60	ZDW w Gdańsku
	Liczba ofiar śmiertelnych na drogach wojewódzkich	<i>os.</i>	48 (2010)	64 (2013)	maks. 24	ZDW w Gdańsku
3.2	Stosunek wielkości produkcji energii elektrycznej do jej zużycia w województwie	%	34,7 (2010)	45,4 (2013)	min. 80	GUS - BDL / DRG
	Udział energii elektrycznej wytwarzanej z OZE w ogólnym jej zużyciu w województwie	%	9,84 (2010)	17,00 (2013)	min. 15	GUS - BDL
	Jednostkowe zużycie ciepła w budynkach mieszkalnych i obiektach użyteczności publicznej	<i>kWh/m²/rok</i>	230 (2010)	-	spadek o min. 20%	DRG
	Odsetek punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia standardów powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w pyłe PM10	%	PM10 - 35, benzo(a)piren - 88,9 (2011)	PM10 - 14, benzo(a)piren - 83 (2013)	spadek wartości	WIOŚ
3.3	Odsetek aglomeracji ściekowych spełniających wymagania akcesyjne	%	27 (2011)	42,5 (2013)	100	DROŚ
	Ryzyko powodzi	<i>ha</i>	-	215 653 ⁷ (2014)	spadek wartości	RZGW
	Masa dozwolonych do składowania odpadów ulegających biodegradacji	<i>Mg</i>	178 138 (2012)	124 956 (2013)	maks. 99 300	DROŚ
	Liczba ustanowionych planów ochrony parków krajobrazowych	<i>liczba</i>	2 (2011)	2 (2014)	9	PZPK

⁷ Obliczenia własne na podstawie mapy wstępnej oceny ryzyka powodziowego, źródło: KZGW

SPIS TABEL

Tabela 1. Wskaźniki zróżnicowań regionalnych (poziom powiatów NTS 4).....	12
Tabela 2. Pomorskie na tle województw.....	13
Tabela 3. Terminy przyjęcia oraz powiązanie RPS z Celami operacyjnymi SRWP	15
Tabela 4. Kwalifikacja przedsięwzięć wg. obszaru tematycznego oraz statusu formalnego	25
Tabela 5. Kwalifikacja przedsięwzięć wg. odpowiedzialności oraz celów SRWP i RPS.....	25
Tabela 6. Powiązanie OP i PI RPO WP z poszczególnymi CO SRWP, Zobowiązaniami SWP i Przedsięwzięciami strategicznymi	27
Tabela 7. Kalendarium negocjacji ZPT.....	32
Tabela 8. Podsumowanie negocjacji z MOF w odniesieniu do przedsięwzięć uzgodnionych jako objęte preferencjami.....	33
Tabela 9. Zakres tematyczny i wysokość alokacji w ramach ZIT'	35
Tabela 10. Kalendarium prac Samorządu Województwa ze Związkiem ZIT'.....	36
Tabela 11. Podział nakładów wg CS SRWP.....	37
Tabela 12. Podział nakładów wg programów UE perspektywy finansowej 2007-2013.....	37
Tabela 13. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 1	40
Tabela 14. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 2	41
Tabela 15. Podział nakładów wg celów operacyjnych CS 3	42
Tabela 16. Środki budżetu województwa przeznaczone na realizację SRWP	43
Tabela 17. Nakłady budżetu województwa na realizację SRWP wg celów strategicznych	44
Tabela 18. Nakłady budżetu województwa na realizację SRWP wg celów operacyjnych.....	44
Tabela 19. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 1	48
Tabela 20. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 1	51
Tabela 21. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 1	53
Tabela 22. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 2	56
Tabela 23. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 2.....	59
Tabela 24. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 2	61
Tabela 25. Stan realizacji Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w ramach realizacji CS 3	63
Tabela 26. Stan realizacji Przedsięwzięć strategicznych w ramach realizacji CS 3.....	64
Tabela 27. Oczekiwania wobec władz centralnych w ramach realizacji CS 3	68

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Miejskie obszary funkcjonalne w województwie pomorskim.....	31
Ryc. 2. Obszar realizacji instrumentu ZIT' oraz zasięg terytorialny Związku ZIT'	34
Ryc. 3. Liczba przedsięwzięć powiązanych z celami SRWP	38
Ryc. 4. Nakłady ogółem (mld zł).....	39
Ryc. 5. Nakłady <i>per capita</i> (tys. zł).....	40